1922

Izhaja vsak dan izvzemši sobote in praznike.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XV. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sreda, 29. marca (March 29) 1922. Subscription $6.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 74.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PREMOGARJI PRENEHAJO Z DELOM V PETEK OB POLNOČI.

KAPITALISTIČNI ŠMOKI BRENKAJO NA PRAZNO "SEPARATNO PO-GODBO".

Polmiljonska armada delavcev zapusti rove v protestu proti verolomnim operacijam.

V petek o polnoči stopijo rudarji na vseh poljih premoga v Združenih državah in Kanadi (izvzemši Nove Škotije) v generalno stavko. Več ko pol miljona delavcev odloži revalce in lopate ter obrne hrbet strojnim svedrom in vozičkom.

Najmanjše možnosti ni, da bi bila suspenzija dela v premogovnikih preprečena v teh dveh dneveh, ki še ločijo rudarje od 1. aprila; moral se bi zgoditi čudež.

Rudarji so pripravljeni za boj. Kolikor je soditi po izjavah voditeljev, so gotovi notranji spori v rudarski organizaciji potisnjeni v ozadje in frakcije so si obljubile solidarnost v tem kritičnem momentu. To je prav. Vrste delavcev morajo biti trdne, kakor močan zunanji sovražnik zgrešil organizacijo.

Odbor rudarjev za taktiko se je na seji v Clevelandu izrekel proti separatnim pogodbam po okrožjih ali državah. Zastopniki vseh okrožnih organizacij, ki so bili navzoči na tej seji, so dali častno besedo, da njihove organizacije ne bodo sklepale separatnih mednih pogodb.

Operatorji se [illegible] pripravljajo. Njihova [illegible] Ljudi hočejo [illegible] odprto delavstvo [illegible] cilje jim ne [illegible] premiskano, [illegible] čisto. Na [illegible] in mogočne finančne sile v Wall Streetu. Njihovo prvo delo bo, da poskušajo razcepiti rudarje. Zabijali bodo kline v rudarsko organizacijo s takozvanimi separatnimi pogodbami; z vsemi razpoloženimi sredstvi bodo poskušali pridobiti okrožne odbornike za lokalne pogodbe. Tisti voditelji, ki se ne bodo dali upogniti, bodo proglašeni za boljševike in nevarne puntarje.

Kapitalistični listi že izvršujejo nalogo, katero so jim poverili operatorji: ispodbijajo dobro razpoloženje rudarjev, strašijo jih, plašijo jih z vsemi hudiči. Listi prikazujejo veliko armado brezposelnih delavcev, češ: Poglejte jo, rezerve, ki čaka, da prime za vaše delo! Naštevajo velike zaloge premoga, ki so baje nakupičene na vseh krajih Amerike. Govori se o miljonih ton premoga, ki bodo zadostovali mesec dni, dva meseca, tri mesece — mogoče več let! Stavka se bo vlekla celo poletje, pravijo. Pretakajo krokodilske solze nad ubogimi otroci rudarjev, ki bodo morali stradati . . . In nad ubogim ljudstvom, ki bo trpelo pomankanje, čeprav so — velike zaloge premoga v rezervi!

Vse to ima namen slomiti odpor pri rudarjih in jih pridobiti za separatne pogodbe po državah, ki pomenijo mehko mesto in večjo sužnost. Strašijo tudi z veliko armado neorganiziranih rudarjev, ki bodo menda zdaj "podvojili ali potrojili" produkcijo premoga.

Veščaki, ki niso v nobeni zvezi s propagando operatorjev, seveda pravijo drugače, zmpak njihove izjave in poročila so tako zavita, zasukana in skrita, da jih povprečni čitatelj ne razume ali niti ne opazi. Veščaki pravijo, da splošna stavka lahko hitro izčrpa premogove rezerve; velike industrije in železnice bodo prve in kaj kmalu občutile pomanjkanje goriva. Neunijska premogova polja bodo komaj zalagala dotične kraje. V vseh rudnikih, kamor še ni prodrla organizacija U. M. W. of A., dela okrog 200,000 mož, ki pa so tako slabo plačani in v tako slabih razmerah, da ne bodo mogli operatorji izmogati iz njih prav nič več premoga preko običajne vsote. Možnost pa je, da se večje število teh rudarjev pridruži stavki.

Operatorji so naperili svoje topove predvsem na Illinois. Tu je 90,000 organiziranih rudarjev, ki imajo stoprocentno unijo. Operatorji dobro vedo, da je Frank Farrington, predsednik illinoiske organizacije, velik nasprotnik Lewisa, predsednika U. M. W. of A. Nasprotstvo ne izvira toliko iz Howatove afere v Kansasu kolikor iz prejšnjih notranjih sporov. V to rano spora zdaj drezajo; radi bi odrezali illinoiske rudarje od ostale organizacije z separatno pogodbo. Čikaški kapitalistični listi že napovedujejo, da stavka v Illinoisu bo le "pro forma", ki bo kmalu končana. Farrington je res obljubil illinoiskim operatorjem, da se snide s njimi na konferenci v Chicagu; zmpak Farrington je v Clevelandu zadnji teden jasno povedal, da separatne pogodbe ne bo v Illinoisu. Kljub temu kapitalistični šmoki prikazujejo Farringtona kot "rešitelja", ki "odpre vrzel" za separatne porazne pogodbe.

Takšna je situacija za rudarje. Najboljša ni, pa tudi posebno slaba ni, ako bodo trdni in solidarni. Eno je gotovo: vse organizirano delavstvo Amerike je za njimi. Kajti poraz rudarjev je poraz vseh delavcev in njihova zmaga je zmaga nas vseh.

LA FOLLETTOVI PRIDRŽKI PORAŽENI.

K POGODBI ŠTIRIH SIL JE PREDLAGAL PET PRIDRŽKOV.

Odklonjeni so bili pa tudi amendmenti.

Washington, D. C. (Federated Press). — Senator La Follette je predlagal pet pridržkov k pogodbi štirih sil, ki so pa bili odklonjeni. Pridržki, ki jih je senat odklonil, so:

Senat določi —

1. Vsaka stranka, ki je podpisala pogodbo, se lahko umakne, ako eno leto naprej obvesti druge pogodbene stranke.

2. Da nobena štirih omenjenih strank ne napravi nobenega posebnega sporazuma z ozirom na azijatski kontinent in otoke v Pacifiku, ki je škodljiv drugim strankam, dokler je pogodba v veljavi.

3. Da se anglo-japonska alijanca ne obnovi.

4. Da postanejo vsi sporazumi, javni ali tajni, ki so v protislovju s to pogodbo, takoj neveljavni.

5. Izjavi naj se, da Združene države dajo prostost Filipinskemu otočju v teku deset let, in da se izdelajo garancije in priznanje za tako neodvisnost.

Senator Robinson je predlagal tudi amendment, ki je bil poražen v začetku razprave o pogodbi. Amendment se je pečal s pravicami glede posesti v Pacifiku.

Amendment senatorja Hitchcocka je bil poražen. On je namreč menil, da ima Rusija pravico poslati Japonce iz Sibirije in otokov Sakalina.

VRTEŽ MEDVEDA UBIJE.

Dve tehta 1,700 funtov.

Seattle, Wash. — Indijanski lovec je blizu Anchoraga v Alaski ustrelil ogromnega medveda. Po dolžini meri koža 11 čevljev in en palec. Visok je bil pri ramenih šest čevljev. Zver je morala biti zelo stara, ker je brezzoba.

Po sodbi lovca in njegovih tovarišev je medved tehtal okoli 1,700 funtov.

V pripovedkah Indijancev živi star medved, ki je nekako pred štirideseti leti poklal skoraj polovico ljudi v ribiškem selu, ko so ga tako uguali, da se je moral bojevati za svoje življenje. Zaradi tega nekateri Indijanci mislijo, da je zdaj ubita zver bila nekoč njih strah in groza.

JUGOSLAVIJA BO MORGANOVA KOLONIJA.

AMERIŠKI KAPITAL OSVAJA JUGOSLAVIJO.

Ameriški finančni magnat bo gradil železnico in pristanišča v Dalmaciji.

Čikaške "Daily News" so objavile kablogram svojega poročevalca A. R. Deckerja v Belgradu sledeče vsebine:

Belgrad, 25. marca.—(Zakasnelo.)—Tukajšnja poročila, ki trdovratno vztrajajo, se glase, da so ameriški kapitalisti, ki so v zvezi z Morganovimi interesi, aranžirali z jugoslovansko vlado projekt za gradnjo železnice iz Belgrada do Jadranskega morja ob dalmatinskem obrežju.

Gradnjo železnice bodo vodili ameriški inženirji s pomočjo ruskih inženirjev, ruski begunski vojaki generala Vrangela bodo pa delali.

Železnica bo opremljena z elektriko. Električno silo bo dobivala iz rek in gorskih vodopadov; vsledtega ne bo potrebovala premoga. Železnica mora biti dogotovljena v treh letih. Bogata dežela, ki je bila doslej brez železnice, bo na ta način zvezana z svetom in blago iz Nemčije, Češkoslovakije in Avstrije se bo lahko pošiljalo po Donavi do Belgrada in od tam gojde po železnici v novo pristanišče ob Jadranu.

Jugoslavija je ena najbogatejših dežel v Evropi. Prekaša velike količine žita in koš v Banatu in Bački, je bogata na prešičih v Srbiji, na aluminumu v Dalmaciji in bakru ter železu v gorah.

Nova železnica ne ogne Beograda in večjih velikih naselij, kakor tudi dolgih progov v Bosni. Jugoslovanski zastopniki se ogrevajo za ta projekt v upanju, da bo potem tekel ameriški kapital v Jugoslavijo in konsekventno se poviša vrednost dinarja.

BRUTALNI ROPARJI.

Žgali so svoje žrtve z razbeljenim železom.

Los Angeles, Cal. — Pet banditov in ena banditka so mučili Mike Kapilimicha z razbeljenim železom, dokler ni povedal, kje ima denar skrit. Ukradli so mu 125 dolarjev v gotovini in za $110 v blagu.

Kapalimich je branjevec in se je komaj pripravil do hiše svojega prijatelja. Po vsem životu je imel opekline, znamenja mučenja, ki so mu jih napravili brutalni banditje. Šerifski deputiji so kasneje preiskali prodajalno in našli so pismo, v katerem so mu neznani zlikovci zagrozili, da bo nosil posledice, ako ne položi na določenem mestu pet sto dolarjev.

Po njegovi izpovedi je vstopilo pet banditov in ena banditka. Vprašali so ga, kje ima denar. Ker jim ni hotel povedati, so ga najprvo pretepli. Na to so ga slekli in razbelili so železo na peči in ga žgali po životu. Kapalimich pravi, da so bile muke strašne, ki jih ni mogel prenesti. Povedal je, kje ima denar.

Ljudstvo v Comptonu, kjer je bila ta brutalnost izvršena, je silno razburjeno. Deputiji iščejo zločince.

Irski kmetje osvajajo zemljišča.

Dublin, 28. marca. Okrog 60 kmetov je zaplenilo grajščinsko zemljo v Deer Parku. Zemlja je bila razdeljena med dninarje. — V bližnjem mestecu Limoylu je okrog tisoč kmetov, oboroženih z gnojnimi vilami in sekirami, prisililo veleposestnika, da je vzel nazaj izgnanega kmetskega najemnika.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek jasno in mrzlo. Zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 50, najnižja 29. Solnce izide ob 5:40, zaide ob 6:11.

ALI NE BO PRIMANJKOVAL PREMOG PO 1. APRILU?

AKO PRENEHAJO Z DELOM, BO PRIMANJKOVAL PREMOG.

Tako izjavljajo oni, ki študirajo položaj.

Washington, D. C. (Federated Press). — Ali bo primanjkoval premog po prvem aprilu, če prenehajo rudarji z delom? To je zdaj aktualno vprašanje. Organizirani biznis je pripravljen bojevati se z rudarji do konca, ki kopljejo mehki premog, kar dokazujejo njegove izjave in velebližnjo časopisje.

Ali res ni nevarnosti, da prično primanjkovati premog, ako rudarji ne bodo delali po prvem aprilu? Tisti, ki so pazno študirali položaj, pravijo, da pojde 55 odstotkov premoga, ki ga producirajo neorganizirani rudarji za železnice, ki lastujejo rudnike, United Steel korporacije, velike kovinske korporacije ali naprave za javno službo. Okoli 45 odstotkov premoga bo ostalo za splošen promet, ki ga nakopljejo neorganizirani rudarji.

Neki lokalni trgovec, ki trži s premogom na debelo in je tudi solastnik nekoga rudnika, pravi, da ljudstvo ne bo trpelo, da se prekrati premog, ker so rudarji prenehali z delom. On pravi, da bo kongres zanesljivo posegel vmes in da bodo sprejete postave, ki bodo prepovedale podjetnikom prenehati s produkcijo. On celo trdi, da bodo podjetniki primoranjeni napraviti nove pogodbe, po kateri bodo mezdi rudarjem garantirati tridnevni ir dela v tedni, kar bo pomnožilo produkcijo in omogočilo rudarjem zaslužiti mezdo, ampak ker se bo pomnožila produkcija.

Stari rudarji govore, da se bo solidarnost med rudarji pojačala, ko hkratu prenehа z delom od 600,000 do 800,000 rudarjev. V zgodovini rudarskih stavk v Ameriki in Evropi lahko opazimo, da se v prvih dveh tednih pojavi med stavkarji nekakšna pobitost. Ali obenem se pojača tudi njih duh, narasta solidarnost med njimi, tako da so po trideset dneh pri volji ostati doma skozi vse poletje. Po šestdeset dneh so pa mnenja, da podjetniki prosijo, da se vrnejo v rudnike. Večina rudarjev bo našla svet, ki ga bo obdelala. Nekateri imajo tudi vrtove in prav pridno jih bodo obdelali. Uravnali bodo stvari tako, da bodo lahko izhajali poleti tudi z nisko podporo od svoje organizacije. Kadar ne bodo delali na vrtu, ali ne bodo na seji svoje lokalne organizacije, se bodo prav zanesljivo pečali z reševanjem političnih vprašanj. O tem se bodo že nekateri kongresni kandidatje v centralnih državah prepričali pri primarnih volitvah.

Spomniti se je treba, da je bivši delavski tajnik Wilson vodil rudarsko stavko, ki je končala s uspehom. Oziral se ni na sodnijsko prepoved, ki je prepovedovala izplačilo stavkovne podpore in moral je v ječo. Ko je postal delavski tajnik, je hotel Hearst priobčiti povest o "kazneneu", ki pripada k Wilsonovi oficijelni družini. Delavski tajnik Wilson je poiskal zapiske o svoji zadevi in je šel v Belo hišo in je izročil te zapiske časopisju. Hearstov napad je ponesrečil.

Koliko časa bo trajala stavka, ako se primerjajo moči organiziranih rudarjev in podjetnikov, je drugo zanimivo vprašanje. Bitka pričenja, da sta administracija in časopisje priznala, da so premogovniški podjetniki odprto prelomili pogodbo, ki so jo podpisali, da se bodo ravnali po nji. Bitka pričenja tudi z izjavo trgovcev s premogom in sicer prvikrat v zgodovini, da naj ljudstvo ne kupi več premoga, kot ga potrebuje. Bitka dalje pričenja s priznanjem od strani podjetnikov, da kontrolirajo trg, in ako nočejo producirati premoga, da morajo cene kviško. In ko ta bitka priičenja, poročajo meddržavna trgovska komisija, federalni rezervni odbor, kontrolor gotovine, trgovski department in delavski department, da se gospodarske razmere obračajo na bolje, med tem pa cena delnicam in obveznicam zopet gre gori.

Ako je res pred durmi čas, ko se gospodarske razmere obrnejo na bolje, ali se bodo fevdni premogovniški podjetniki res spustili v boj z rudarsko organizacijo in bodo dovolili, da gre ugodna prilika za sklepanje pogodb za dobavo premoga mimo njih? Ameriška delavska federacija in železničarske bratovščine so solidarne s organizacijo rudarjev. Moralna in materijalna podpora se obljubuje rudarjem. Ali bodo premogovniški podjetniki res izvršili gospodarski samomor na debelo, ali bodo nekateri izmed njih apelirali na kongres, da intervenira?

NEMČIJA ZAVRŽE ZAHTEVE ENTENTE.

NOVI DAVKI BO NEMOGOČI.

Ministrski predsednik dr. Wirth je izjavil, da Nemčija ne more sprejeti novih zahtev.

Berlin, 28. marca. — Dr. Wirth, ministrski predsednik, je včeraj izjavil pred predsedniki zveznih držav nemške republike in voditelji parlamentarnih strank, predstavljajočih večinske socialiste, demokrate, klerikalce in nemško ljudsko stranko, da bo nemška vlada informirala zavezniško reparacijsko komisijo, da ne sprejme najnovejših zahtev, tikajočih se odškodnine.

Ker ententne zahteve pomenijo, da more nemška vlada naložiti 60 miljard mark novega letnega davka, je vlada prepričana, da je to nemogoče. Vlada tudi ne more dovoliti, da bi reparacijska komisija imela finančno kontrolo nad Nemčijo.

Wirth je rekel dalje, da vlada upa, da parlament odobri njeno stališče. Ministrski predsednik in parlamentarni voditelji so se zbrali s namenom, da izvedo, kaj misli vlada storiti z ozirom na noto reparacijske komisije.

SPLOŠNA GONJA ZA ŠGANJEKUBARJI.

Republic, Pa. — Tukaj je bila vprizorjena splošna gonja na šganjekubarje. Prohibicijonalni agentje in drugi oblastveni organi so se odpeljali iz Uniontowna, da polove v okolici ljudi, ki kuhajo šganje. Odpeljali so se najprvo na Allison štev. 1. Tukaj so to razgnali [illegible] in vohali, [illegible] po šganju. Nekaj se [illegible] Od tukaj so se odpeljali na Allison štev. 2 in od tukaj dalje na Orient štev. 3, Footdale, Edenborn in Revere. S sabo so imeli še en avtomobil, da so nanj lahko naložili kotle za kuhanje šganja in druge reči, ki so jih zaplenili. Pri par tujezemcih so našli orožje v hiši. Ker je v Pennsylvaniji prepovedano tujezemcem imeti orožja, so jih seveda aretirali in zaplenili orožja. Na sodišču so te tujezemske delavce kaznovali z denarno globo po pet in dvajset dolarjev. Tisti, ki so kuhali šganje, so morali položiti po tisoč dolarjev poroštva. Kdor ni mogel najti poroka, je seveda ostal v zaporu.

VLOMILCI SO ODPELJALI ZA $6,000 ŠGANJA.

Chicago, Ill. — Vlomilci so napravili v kletski steni luknjo in so vlomili v klet lekarnarja John A. Petza. Ukradli so za dvem tisoč dolarjev šganja.

Tolovaji so že enkrat preje mislili vlomiti v klet, pa jih je prepodila naprava, ki je alarmirala policijsko postajo, da so vlomilci v kleti. Pri tem poskusu so bili bolj previdni in šganje je šlo s tatovi.

GLASOVANJE PO IMENIH DELA VČASI NEPRILIKE.

TO SE JE POKAZALO PRI GLASOVANJU O AMENDMENTIH K POGODBI ŠTIRIH SIL.

Prave posledice se pa pokažejo šele pri volitvah.

Washington, D. C. — (Feder. Press). — "Glasovanje po imenih je končno dobro zajmanj za dvanajst sedežev, Hiram!"

Tako veselo je vzkliknil senator La Follette senatorju Johnsonu, ko so ubijali amendmente k pogodbi štirih sil v petek. Glasovalo se je po imenih o Johnsonovem predlogu, po katerem se naj bi uvaževala samo "pacifična" priporočila na konferencah, ki so jih obdržavale Združene države, Velika Britanija, Japonska in Francija, ako katera druga sila nastopi agresivno proti otokom v Pacifiku. Glasovi so bili oddani 29:63 proti temu amendmentu, ki ga je narekovala previdnost, da ni treba podpirati Britanije, Japonske ali Francije proti sovražniku v bodočnosti.

Johnson, katerega sedež je vprav boj za ta amendment rešil, je pokimal prijazno. Vedel je ker La Follette, da so senatorji brtvovali svoje politične bodočnosti, katerih čas poteče v letu 1924 in 1926 in ki so glasovali proti tem amendmentom.

William iz Mississippija, podpornik pogodbe in demokrat, ne bo letos zopet kandidiral. Nadomestil ga bo Vardaman, katerega je v letu 1918 pregnala iz senata [illegible] Bele hiše.

[illegible] senator [illegible] ki ima velik vpliv v [illegible] mu je rekel: "Vi ste [illegible]

Poindexter iz Washingtona, republikanski militarist, je povedal zapisnik o svoji karijeri. Izjavil mnogo je, da je podpiral Newberryja in da je podpiral vse protistrajkovne predloge. O njem pravijo, da je politično mrtev. Dial iz Južne Karoline, tekstilni baron in bankir, se ne prijavi več za kandidaturo, čeprav je ravno kar podal izjavo, da so tekstilno blago, izdelano v državi, postavi na trg v Orijentu, in da se prijateljski stiki z Japonsko in Veliko Britanijo potrebni. Bil je nedavno v Beli hiši, ker je bil tje povabljen.

Dvanajst demokratov je glasovalo za pogodbo. Najbrž so mislili na volilno, ko so glasovali. Senatorja Ransdell in Broussard iz Louisiane reprezentirata sladkor. Underwood iz Alabame ni le sodeloval pri izdelovanju pogodbe, ampak je tudi zagovornik železničarskih in jeklarskih interesov.

Pet senatorjev, ki se je bojhvala proti pogodbi se počuti zelo dobro. Oni so prepričani, da so sprožili vprašanje, ki povzroči, da se več reakcijonarjev umakne iz javnega življenja. Tako sodijo o položaju napredni senatorji.

DEVET BANDITOV JE OBOPALO MILJONARJEV DOM.

Odnesli so za 17,000 draguljev in šganja.

Downers Grove, Ill. — Devet banditov je nepričakovano vstopilo v palačo Arthur W. Cuttena, miljonarja in žitnega špekulanta, ki se nahaja blizo tega mesta. Doma so bili Cutten, njegova soproga, njegov brat in trije uslužbenci. Odnesli so za $17,000 draguljev in devet zabojev šganja.

Sluga in dva šoferja so jim sledili. Oboroženi so bili z lovskimi puškami. Tolovaji so ukradli tovorni avtomobil Fordovega sistema Cuttenu. Dasiravno so preganjalci oddali precej strelov na bandite, so vseeno odnesli zdravo kožo.

Policija je takoj zastrašila vse pote, ki vodijo v Chicago, toda banditov ni bilo.

IGRE, KONCERTI IN PLESNE ZABAVE.

Proslava Pariške komune.

Chicago, Ill. — Enoinpetdeset let je že minulo od Pariške komune (18. marca do 25. maja 1871.), koda proletarijat vsega sveta se že enkrat in slovesno spominja tistih pohalnih dni in dogodkov. Tako so se jih spomnili tudi slovenski delavci v Chicagu zadnjo nedeljo. Proslava Pariške komune, katero je priredil socialistični klub št. 1 J. S. Z. v dvorani Č. S. P. S zadnjo nedeljo, je bila ena najsijajnejših prireditev med čikaškimi Slovenci kakršnih ne pomnimo že nekaj let. Pravimo: ena najsijajnejših, in pri tem mislimo na bogat program, lep moralni in gmotni uspeh ter veliko udeležbo.

Proslava je bila otvorjena ob treh popoldne s plesom in ob sedmih zvečer je izvrstni Peter Ahačičev orkester zaigral marseljezo. To je bil začetek programa. Nato je tajnik kluba sodrug Fr. Zaje v kratkih besedah pojasnil pomen proslave. Sledil je s. Jože Zavertnik, ki je v tri četrt ure dolgem govoru podal plastično sliko dogodkov, ki so se odigrali v Parizu pred enoinpetdeset leti, ko so francoski delavci, siti Napoleona in njegove vojne s Prusi in siti izdajalske buržoazije, proklamirali Komuno, prvo delavsko vlado na svetu. Med poslušalci je bil nedvomno še marsikdo — videli smo obraze, katerih še ni bilo prej na takih prireditvah, — ki je morda prvič slišal kratko zgodovino Pariške komune in izvedel, zakaj delavci praznujejo spomin nanjo v takem stilu. Govornik je zaključil s navedbo kontraste med dobo Pariške komune in dnevi sodobnih velikih prevratov in priredil delavcem, naj bodo složni v tistih rdečih časih.

Potem so sledile pevske točke in deklamacije. Pevski zbor "Sava" je zapel marseljezo in "Ljubezen in pomlad". Z veseljem moramo konstatirati, da "Sava" napreduje; petje obeh pesmi je bilo lepo izvajano in krepko. Priznajemo, da nas "Sava" še presenneti. Nekem pevski zbor "Lira" je gel dvema pesmi in ena teh je bila "Plavi voda". Tudi "Lira" je izvajala po svoji pravici. Dobre [illegible] in domske. [illegible] — Gospa Lollie Nemanič [illegible] Fred Zalaznik sta pela samo [illegible] sodružica Mary Dolenc je spremljala na klavir. Burni [illegible] občinstva so pričali, da so [illegible] tisje ustregli v polni meri. [illegible]ničeva, mlada sopranistka, je veselej dobrodošla na odru in ravno tako sodrug Zalaznik, ki je večkrat pokazal, da ima izvrstno dober talent za umetno petje in — kar je glavno — da ga zna in hoče razviti. Fel je Prešernovi "Mornar" in "Kam?"

Deklamacije so bile dobre. S. Jožko Oven je deklamiral Kibin Kristanovo "Po neustavni poti", sodružica Mary Udovič pa Ivan Molekovo "Čemu si rodila sina?" Zelo impresivna je bila deklamacija male Tilke Udovičeve, ki je nastopila v skupini z drugimi otroci v sceni Oton Župančičeve "Otroci molijo". Pri mizi sedi mati z lačnimi in raztrganimi otroci — oče jim je ubit v vojni — ter jim prigovarja, da naj molijo staro molitev. In otroci molijo, da bi se Bog z križa snel, če bi jih slišal — — toda nihče jih ne sliši in ne usliši. Mary Udovič je igrala v tej sceni mater čustveno in skoraj do skrajnosti dovršeno.

Končno je bila igra v dveh dejanjih "Zadnji dan", žaloigra iz Pariške komune, prevedena iz francoščine. Prevel jo je sodrug Jožko Oven in on je igral glavno ulogo. Ta igra je bila višek moralnega uspeha prireditve. Pred gledalci je oživel kos Pariške komune. Barikada v ulici de Belleville. V daljavi grmenje topov. Delavci leže okrog ognja na ulici in čakajo smrti. Vsi vedo, da je poraz blizu, da morajo umreti vsako uro, a še se šalijo in zbirajo svoje moči za zadnji odpor. Jacques Sauterelle, katerega je igral Fred Zalaznik, poje kratkočasne in ne kaže najmanjšega strahu. Odide vesel z barikade v boj in potem ga prineso smrtno ranjenega. Njegova zaročenka Margot se vrže nanj, plaka, v daljavi se zasliši marseljeza, ki takoj zdrami ranjenca. Z nadčloveško močjo plane pokonci in priče peti revolucijonarno pesem, tedaj pa omahne in pade mrtev. Nad njegovim truplom in pod razvitim rdečim praporjem priseže njegovi tovariši, da bodo branili Komuno do zadnje kapljе krvi. In res drže besedo. Mrtvi so obležali na barikadi Menimoltant in med njimi leži tudi revolucijonarka Margot, ki je zavzela Sauterellevo mesto. Nekateri se še borijo z mertjo. Zvijajo se v čestnem prazni. Med mrliče in ranjence se priplazi buržoazna dama Sainte Jeanne des Travs. Išče svojega ljubčka, katerega ni mogla pregovoriti, da bi zapustil Komunardo. Najde ga ležečega v krvi. Alfons Labanné, vodja delavcev in dijakov se ni izneveril, čeprav je nekoč ljubil to damo. Ona se skloni nad njim. Pridejo versalski vojaki, na čelu jim poveljnik Guy de Puissey; zasujejo mrliče. De Puissey plane proti dami. Ona jo za revolucijonarko. Ko jo spozna, ostrmi, toda samo za trenotek nakar se ji nesramno bliža. Dama potegne bodalo, toda in ji ga izvije iz rok in jo zabode. Nato se ga sodrami iz zavesti Alfons Labanne in, čeprav težko ranjen, se spopade v dvoboju s krutim versalskim poveljnikom in ga ustrni. Labanne obleži in se ne dvigne več. Umre z vizijo, da se ni boril zastonj, kajti sila, ki živi od vseh začetkov izkoriščanja in tlačenja stvarnikov vsega dobrega na svetu, je močnejša s slehernim kapljicо krvi, katero prelije delavec v borbi za svojo svobodo.

Igralci in obe igralki so izvršili svoje uloge stoprocentno. Igrali so iz srca. Jožko Oven kot Labanne, Zelenik kot Sauterelle, Francek Tavčarjeva kot Margot, Minka Alešova kot madama Sainte Jeanne, John Glip v ulogi de Puisseya, brutalnega versalskega častnika, dalje Filip Godina, Fr. Udovič, Mike Retanik, Martin Mihelič in Andrej Kokal v ulogah delavcev in dijakov-komunistov in Charlie Pogačnik v ulogi Gonja so s popolno dovršenostjo rešili svoje ne baš lahke naloge. Dobor je bil tudi nastop vojakov v drugem dejanju. Kostumi so bili primerni času in karakterjem, ravno tako [illegible] bolje, [illegible] to ni krivda [illegible], temveč lastnikov dvorane, ki nimajo vseh potrebnih kulis. Omejje pariškega mesta je bilo dobro [illegible], ravno tako prečelje [illegible] na levi, toda na desni je bila vrsta, katero je upravitelj odra zamalil z vetom. Razvidno je, da so bile na obeh stranih nilce.

Občinstvo je bilo skoraj do zadovoljno. Dvorana je bila polna. Namen kluba, da da občinstvu dovolj duševnega užitka in navedi dobiček, ugan polovico gre v ruski pomoči fond, je bil dosežen. Slovenski socialistični klub št. 1 je lahko ponosen na to svoje prireditev.—**Gliv[illegible]**

Washington, Ill. — Rojaki se gotovo še spominjajo lanskega koncerta, katerega je priredila naša mladina v korist S. N. domu. Ker je bil že lani nepričakovan uspeh, smo sklenili, da naša mladina vsako leto na Velikonoč priredi koncert s pevskimi, godbenimi in plesnimi točkami. To tombolj sedaj, ker ima Slovenska narodna čitalnica svoj mladinski odsek s šestdesetimi člani in članicami, ter bodo zato dobili otroci še toliko večje veselje do učenja. Navdušenje za letošnji koncert je veliko, otroci se pridno uče, tako da bomo letos nedvomno zopet razočarali udeležence. Veliko dečkov in deklic je, ki še ne spadajo k mladinskemu oddelku Slovenske narodne čitalnice ter se uče raznih instrumentov, ali pa imajo posluh za petje ter bi morda radi nastopili na odru na Velikonoč. Tem potom naznanjam vsem, ki žele z nami nastopiti, naj se prijavijo najkasneje do prvega aprila pri oskrbniku S. N. doma. Ta koncert ni samo mladinskega oddelka čitalnice, temveč je za vso našo ukaželjno mladino. Mnogo časa in truda je treba žrtvovati in slovenska javnost mislim, da nam bo pokazala, kako zna ceniti naš trud, ter napolnila domovo dvorano do zadnjega kotička. Nikogar naj ne manjka ob ti prireditvi. Z obiskom boste pokazali, da vam je za napredek in izobrazbo naše mladine in s tem bo poplačan naš trud. — **Math. Kirn**, preds. čitalnice.

Chicago, Ill. — Slovenski pevski zbor "Sava" bo priredil v soboto dne 15. aprila 1922 domačo zabavo v dvorani SNPJ na 2657 So. Lawdale, ave. Kakor navadno bo tudi ta zabava res domača, kjer bo poskrbljeno z vsem najboljšim, da bodo udeleženci iste zadovoljni. Pridite vsi prijatelji "Save" na to prireditev, ker s tem boste pomagali k napredku našega pevskega društva. Tudi vsi ostali rojaki v Chicago, udeležite se. Ne ba Vam šel za malo vzeto veselje, kajti tudi zabava je potrebna nam vsem, posebno v teh težkih časih, da malo pozabimo na vsakdanje zadrege in se med rojaki poznabavamo. Vstopnica za to prireditev se po 50c in se dobe v predprodaji pri članih "Save", a na večer prireditve pri vratih. Ne pozabite na datum prireditve. — **Pripravljalni odbor.**

SEJE IN SHODI.

La Salle, Ill. — Na redni mesečni seji društva Trigiav št. 2 je bilo sklenjeno, da se priobči tiskrat zaporedoma sledeče naznanilo v obljubljeni številki:

Člane in članice društva Trigiav se opozarja, da se more vsak član udeležiti vsake tretje mesečne seje, ker drugače se bo ravnalo z njim po pravilih. Posebno pa se opozarja bolniške obiskovalce, kar se bolniška podpora ne more nakazati, ako nima društvo njihovih naročil. Nadejamo se, da se bo članstvo v polnem številu udeležilo prihodnje seje, kjer bomo imeli ukrepati o zelo važni zadevi. — *Fred Mazgaj*, tajnik.

North Bessemer, Pa. — Opomnjam članstvo društva Slovenska sloga st. 401 SNPJ, da se v veljavi številu udeleže redne društvene seje dne 9. aprila, ki se vrši v hiši tt. Šf. ob drugi uri popoldne. Na seji imamo sprejeti več važnih zadev, predvsem izvoliti nadzorni odbor za pregledovanje društvenih knjig, ki morajo biti po pravilih pregledane vsake tri mesece enkrat. Na zadnji seji nismo mogli voliti odbora, ker ni bilo navzoči zadostno število članov. Imeti moramo seznamek članskih naslovov, da ih uporabimo na upravništvo Proseto za redno dostavljanje lista. Vse to člani, upoštevajte kakor tudi sklep prve seje, ko smo sklenili, da bo vsak član, ki se ne bo udeležil vsaj vsake tretje redne seje, kazenjen po pravilih, in se pravi, suspendiran od bolniške podpore. Od seje so opravičeni samo odsotni in bolni člani. — **Mihela Kosalla**, tajnik.

So. Brownsville, Pa. — Naznanjam članom društva Hrabrega dopis, da se SNPJ v Brownsville, da se bo prihodnja seja vršila dne 9. aprila. Pridite vsi na sejo, kjer imamo ukrepati o vsi vaših zadevah. Kdor ne bo prišel na sejo, se bo postopalo s njim po pravilih in gavnotako s takim, ta pošlje po kakem dragem članu društva morebiti prispevek. Upoštevajte to naznanilo in pridite vsi. — **John Pedoši**, tajnik.

West Frankfort, Ill. — Prosim to potom društva Hrabrijan št. 218 ete naznanim, da se vsi udeležite prihodnje seje dne 9. aprila, kjer bo podana tudi nekaj zelo važnega društvenega značaja. Od upravništva Proseto smo dobili več listin po sklepu konvencije in seji gl. odbora, naj podam nekaj člansnov članstva društva vsako leto glede rednega dostavljanja lista. Jaz bi se pa potrudil za zbranje vseh naslovov, a kaj smo drug od drugega oddaljeni, ker so se mnogi člani društva preselili in poštna uprava je nekaj onemogočila svoje poslovanje, da glede redne dostavljanja pošte na dom. Ore se tudi za dostavljanje mladinskega lista, ki ba prišel izhajati sekkrat v mesec julija t. l., zato pridite vsi na sejo dne 9. ob 10. uri v Litvinko dvorano ter prinesite s seboj napisane naslove. — **Anton Mavrič**, tajnik.

Pittsburgh, Pa. — Opozarjam člane Kranjko slovenskega doma v Pittsburgu, Pa., da se vrši glavna domova seja dne 2. aprila, to je prve nedelje v aprilu točno ob drugi uri popoldne. Na seji imamo volitev odbora kakor več drugih važnih reči na redi. Ker je dom last vsega članstva, je dolžnost nas vseh, da se polnoštevilno udeležimo te važne seje, potem šele bomo mogli ukrepati za boljši napredek doma. Pridite torej vsi na sejo in izvolite v odbor člane po svojem najboljšem prepričanju, da se bo gradnja kakega nepotrebnega onemogočalo, kakor se je že velikrat zgodilo. Delujmo vsi složno in napredek naše je zagotovljen. — **Frank Tomšič**, tajnik.

Wickhaven, Pa. — Članom društva "Lunder in Adamič" st. 165 SNPJ naznanjam, da se bo prihodnja seja vršila v prostorih kakor lansko leto, in sicer na farmi, kar se da seje preselim. Vsi bratje pri društvu ste prosveni, da se polnoštevilno udeležite seje, da bomo ukrenili, kje se bodo v bodoče vršile seje. Glasu, ki se ne hrani dovolj za redno plačevanje asesmenta, tudi posivljam, da opravljajo to plačevanje redno, da jih ne bo treba čakati do zadnjega trenutka ali pa da se ne bo storila kaka neprilika, da bi bil kdo suspendiran. To bi bil za vsakega prebud udarec v slučaju nesreče, zato storite vse potrebno, da boste glede tega brez skrbi in tudi tajnik ne bo imel toliko sitnosti. — **L. Krajl**, tajnik.

Bessemer, Mich. — Članom društva st. 236 v Bessemerju, Mich., naznanjam, da me je zadela sreča dne 9. marca. Ob četrti uri popoldne, ko sem bila doma, je nastal požar, ki mi je uničil vso hišno pohištvo, hrano, obleko in sploh odnesel le to, kar smo imeli na sebi. Zraven tega pa se tudi pogorele društvene stvari. Zgorela je zastava, ki je stala $175 in denar, kar sem ga nabral dne 5. marca za sestanek od članov, kaj je znašalo $95, tako da ima društvo škode $270. Ponovljam vse člane društva, da se udeležijo prihodnje seje dne 2. aprila ob drugi uri popoldne, ker imamo rešiti več važnih zadev glede društva in jednote. — **T. Frank Stempihar**, tajnik.

RAZNA NAZNANILA.

Little Falls, N. Y. — Radi slabih delavskih razmer v tem mestu je naše društvo Združeni Slovenci st. 249 sklenilo, da se po možnosti vsake rojakom pristop k našemu društvu SNPJ. Društvo bo plačevalo skozi tri mesece pristopnino novih članov in društveno blagajno, tako da nove pristopivši člani ne bo treba plačati drugega kot tekoči asesment, kajti jednota plača stroške za zdravniško preiskavo.

Sedaj se nudi najlepša prilika vsakemu rojaku, da pristopi k dosedaj največji in najuspešnejši podporni organizaciji v Ameriki. Jednota štejе nad 40,000 članov v obe oddelka, njeno premoženje je zadostno ter je nadzorstvom zavarovano, zavarovje se lahko vsakdo pri jednoti za bolniško podporo od $1 do $5 ter posmrtnine od $250 do $2000. Plačuje največje odškodnine in operacijske stroške. Zavaha se lahko zavarujejo samo za posmrtnino. Za vse daljne pojasnila se obrnite na tajnika društva ali predsednika. — **Jos. Stiglic**, tajnik.

Chicago, Ill. — Ubog, nadarjen slovenski dijak (Primožič), ki dovrši letos osmi gimnazijski razred v Ljubljani in ima posebno nagnenje do študiranja medicine, se obrača na imovitejše rojake v Ameriki s prošnjo za podporo, ki bi mu omogočila vsaj začetek študija. Prosi se, da se pošlje prostovoljne darove na upravništvo Proseto, ki bi jih dostavilo omenjenem dijaku. Vemo, velike valutne diference igra mnogo v ameriški dar v Jugoslaviji veliko vlogo. Natančnejše podatke ima upravništvo.

Fresno, Pa. — Naznanjam bližnjim in oddaljenim članom društva Slog Veriženk st. 168, ki so bili prisotni na zadnji seji, da bil izvoljen za tajnika brat Joseph Aubel. V društvenih ozirih se odslej obračajte zanj. — **Vincent Vidmar.**

Butte, Mont. — Naznanjam članstvu v boj za pravico, da sem prevzel tajništvo društva in se obračajte v vseh društvenih zadevah na moj naslov na 205 Lincoln in Division Sts., Butte. Društvene seje se bodo v bodoče vršile vsak "change day" v mesecu pri rojaku Mat. Mihelčiču na 120 Cherry Str. — **Rudolf Mesarič**, tajnik.

Jetika, Ill. — Članstvu društva Jetika zavednost naznanjam, da se je sklenilo podpirati vse dobre člane s plačevanjem asesmenta, v slučaju, da oni iztega ne morejo prispevati radi slabega delovanega poslovanja. V takem slučaju se mora vsak član javiti na seji ali pri tajniku, ker drugače bo brez tajnine suspendiran. Kaj pa gremeli suspenzija, ve vsakdo sam, da se prejme suspendiran član za čas suspenzije nikako podpore. V takem slučaju naj člani ne sodrugu tajnika ali društva ali jednote, ker vsak naj pripiše samo sebi, ako bo prizadet.

Glavni uzrok je nezavednost dosedaj velike množice prosti, ki se priša v veljavo po Novem letu, da lahko vsak član ali članica dobi po dve kopiji. Vse člane, ki jih je nižanje, opozarjam, da si jih dobe pri tajniku, ta pa ve, da za tajnika, naj se obrnejo ažno na 115 Broadway St. Potrebno je tudi, da vsak član prebere pravila in se potem po njih ravna, ker s tem se bo rešil vsak vsak zapletljaj, ki bi ga lahko zadelo vsled neznanja pravil. — **Paul Pestin.**

Tuskegee, Mass. — Naznanjam vsem društvom v Kanzasu, spadajočim pod SNPJ, da je bilo na zadnji Kantovski seji sklenjeno, da priredimo Prosveto dne 21. maja v Frontenacu. Dotaja društva v Kanzasu se naprošam, da bi na ta dan se privejale kakih drugih zabav. — **Odbor.**

Milwaukee, Wis. — Društvo Sloga st. 15 SNPJ je priredilo dne 19. marca v prostorih br. Sestre kopanje [illegible]. Dosedaj blagajna ni [illegible] sila spomogla, katori ugodi je največji priplavali članom društva, ki so sodelovali in se številno udeležili kopanja. Toda v prvi vrsti gre priznanje onim, ki so pomogli do dobrega uspeha z darili, ki so darili za dobitka. Odbor tem potom v imenu društva izraka najsrčnejše hvalo vsem darovalcem. Darovali so sledeči rojaki: A. Buška, A. Hrast, Fr. Bergant, M. Tomšič, Fr. Zajec, A. Sajec, L. Bratanich, Fr. Mervar, R. Blažič, J. Lenko, U. Delanoš, Fr. Prah, J. Wahlenbuth, J. Hervah, Fr. Ambrozič, Fr. Simonič in Frifah Br. Bros. Hvala vsem vsem, ki ste pomagali do dobrega uspeha pri naši prireditvi. — **Odbor.**

Waukegan, Ill. — Opozarjam vse članice društva Moška enakopravnost st. 119 SNPJ, ki se niso udeležile mesečne seje, dne 26. marca, da bi mi sporočile nove naslove, za kake številke, da mi bo mogoče v najkrajšem času sporočiti na upravništvo Proseto in ba tako mogoče glede rednega dostavljanja lista v redu. Pošta uprava vedno opomnja radi naslovov, zato je treba, da pomagamo vsaksi kolikor se tiče naboga društva glavnej urediti. Na listek zapišite novo in staro številko vašega stanovanja in dostavite to meni. Upam, da bo ste upoštevali to željo in se v bodoče obračali v društvenih ozirih na naslov: 707 Cuminge ave. — **Frances Sakovšek**, tajnica.

KUPIL BI RAD

v kakšni mesta ali v predmestju v prijaznem kraju in v bližini šole malo posestvo, obsegajoče od dva do štiri akre zemlje ali pa malo trgovina. Ako ima kdo kaj, rojakov širom Unije naj sporoči na prodaj, naj mi naznani in pišite na naslov: Alois Grohovaz, R. 5, Box 110, Harrisburg, Ill. (Adv.) Mar 24-29.

SAKRENE KOTLE

Vse [illegible] Hydraulicam, Nah [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible] od [illegible] [illegible] Kanada in drugo. Pišite po [illegible]

VICTORIA SUPPLY CO.,
[illegible] Morton Bldg., New York

LISTNICA UREDNIŠTVA.

O zadevah, ki so bile rešene na seji gl. odbora in imajo stik z uredništvom, se ne more razpravljati v listu. Pravila so jasna v tem oziru. O takih razpravlja le konvencija, ako ena prizadetih strank ni bila zadovoljna z izidom sklepa gl. odbora. Pritoži se lahko le prizadeta stranka ali pa urednik.

Kjer je pod dopisom mesto imenu zapisano "Društveni odbor", morajo društveni odborniki podpisati dopis. Ako društveni odbor pošlje dopis, se razume, da morajo odborniki tudi podpisati.

Iz Clevelanda je uredništvo prejelo nekaj pisem, v katerih vprašujejo, zakaj se zahteva podpis odbora, ko so vendar osebe, katerim se lahko verjame. Razume se, da tistim listnica uredništva ne gre, mar, ki niso koncem dopisa napravili podpisa "Društveni odbor". Listnica je šla mar samo enemu društvu in to društvo je zdaj poslalo svoje podpise.

V listnici uredništva se ne pribežujejo več imena ali začetne črke, ker so se nekateri pritožili. Odpravili smo imena in začetne črke. Vsakdo, kdor pošlje dopis, naj si zapomni kaj je pisal in v žigavem imenu, pa ne bo nesporazuma.

Kdor želi, da se zapiše njegovo ime v listnici uredništva, kadar mu uredništvo odgovarja, naj to željo napiše v pismu in uredništvo se bo nanje oziralo. Kjer ne bo izrecno zahteval, da se zapiše njegovo ime v listnici, se bo ime še nadalje izpustilo, kot dozdaj.

Cleveland, O. — Sestra, Vaša želja se je upoštevala in del dopisa je izostal.

DR. J. V. GRAMEK
ZDRAVNIK.
Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne.
[illegible] St. Obe Street.
Telefon Cedar [illegible]
[illegible], Pa.

DRUGOVI ZAHVALA

[illegible] Kot [illegible] [illegible] [illegible]

NAGLA SMRT SLOVENSKEGA DELAVCA.

Vlak je povozil br. Ant. Oblaka v Pullmanu, Ill.

V pondeljek 27. marca zjutraj je smrtno ponesrečil Anton Oblak, član društva Lincoln, št. 351 S. N. P. J. v Pullmanu, Ill. — Nesreča se je dogodila, ko je šel Tone na delo. Hotel je prekoračiti železniško progo in se ogniti vlaku, katerega je videl prihajati, ni pa videl drugega vlaka, ki je pridrvel z nasprotne strani in ga zadel, predno je mogel skočiti s tira. Bil je to vlak Nickel Plate železnice. Lokomotiva ga je vrgla na stran, kjer je obležal onesveščen. Bil je pobit na glavi in imel je zlomljeno levo nogo in zdrobljeno desno ramo.

Ranjenca so odpeljali v bolnišnico St. Margerite v Hammondu, Ind., in tam je čez tri ure umrl.

Pokojnik je bil doma iz vasi Zaplane pri Vrhniki. Tu zapušča ženo in dve hčerki, v stari domovini pa mater, štiri sestre in enega brata.

Anton Oblak je bil dobro znan med Slovenci v Pullmanu, kjer je marljivo delal na društvenem in socialističnem polju. Bil je tudi član svoje strokovne organizacije in slovenskega socialističnega kluba št. 224 J. S. Z., katerega je pomagal ustanoviti. Sodrugi v Pullmanu kakor tudi člani društva Lincoln ga bodo težko pogrešali.

Pogreb se vrši v četrtek ob dveh popoldne iz hiše žalosti 11420 Stephenson ave. Počivaj mirno, vrli bojevnik!

ORLA STA POŠKODOVALA ELEKTRIČNO NAPRAVO.

Frankfort, Kans. — Dva belogLava orla sta bila ubita, ker sta se dotaknila električne vodilne žice. Joe Bradley, telefonski uslužbenec meni, da sta orla poškodovala električno napravo, ker sta se ž višave spustila po načinu roparskih ptic z glavo nizdol in veliko hitrico. Orla sta udarila s tako silo v žice, da je bilo več žic potrganih. Mesto je bila več ur v temi.

Orli so tukaj zelo redka prikazen.

PREISKAVA PROTI ARMOUR JEVEMU MONOPOLU.

Kansas City, Kans. — Tukaj je pričelo zaslišanje pred kondarjem poljedelskega departmenta proti tvrdki Armour & Co. Obtožnica očita tvrdki, da je njena monopolistična metoda povzročila, da padajo cene prašičem. K zaslišanju je bil povabljen tudi J. Ogden Armour, predsednik omenjene kompanije.

Grčija sprejela ponudbo za premirje.

Pariz, 28. marca. — Grška vlada je obvestila entento, da sprejme ponudbo premirja s turškimi nacionalisti v Angori, zahteva pa gotove pridržke.

Carigrad, 28. marca. — Sultanova vlada je odgovorila ententi, da ne more sama ukreniti ničesar za premirje z Grki, dokler ententa priznava tudi Kemalovo vlado v Angori, Sultanova vlada ni zadovoljna, da Grki obdrže Odrin, nima pa ničesar zoper okupacijo Galipolija in ententne kontrole Dardanel.

Protikristjansko gibanje na Kitajskem.

Peking, 27. marca. — Kitajski dijaki, organizirani v treh organizacijah, so prišli z obširnim gibanjem proti kristjanskim misijonom. Dijaki so izdali manifest, kateri je bil na široko objavljen v kitajskih časopisih in ki se deloma glasi:

"Med vsemi verami je krščanstvo najslabše. Njega največji greh je, ker je spojeno s kapitalizmom in militarizmom. Kjerkoli se vdomačita kapitalizem in militarizem, tam se utrjuje vpliv kristjanstva. Kakor imperializem in kapitalizem, tako je kristjanstvo sovražnik človeštva; vsi trije imajo skupni namen: izkoriščanje slabih narodov. Kristjanstvo pomaga pri zasužnjevanju in izkoriščanju kitajskega naroda. Misijonarji so detektivi in sprednja straža kapitalističnih in imperialističnih držav."

KUKLUKSOVCI SO RIČALI RUDARJA.

Še en napad.—Protest proti kukluksovcem.

Birmingham, Ala. — Maskirirana drhal je ugrabila belopoltnega rudarja Paul Masseyja, ki dela v rudniku blizo Bessemerja, na njegovem domu. Odgnala ga je na samoto milje proč od njegovega doma in ga bičala.

Massey pravi, da ne pozna drugega vzroka, da so ga maskirani bičali, kot da sta se on in njegova žena pred kratkem ločila.

San Bernardino, Cal. — NaseMljeni ponočni jezdeci so ugrabili 27-letnega Jesse Mansfielda. Odgnali so ga na samoto, kjer so ga pridržali tri ure. V tem času ni nihče črhnil besede. Mansfield meni, da so maskirani prijeli nepravega človeka.

Plainview, Tex. — Tukaj je bil obdržan velik shod, katerega se je udeležilo do osem sto oseb. Govorniki so udrihali po kukluksovcih, ki so priredili pohod po mestu v maškaradni obleki. Sprejeta je bila tudi protestna resolucija.

MILJONAR JE SOPET MISLIL, DA SO OSEBE TEKLIJUČNO NJEGOVA LASTNINA.

Evanston, Ill. — Louis F. Swift, sin mesarskega kralja, se mora pred sodnikom Boyerjem zagovarjati na obtožbo, da je v pijanosti vozil avtomobil. V nedeljo popoldne se je zaletel v neki drugi avtomobil, v katerem so sedeli štirje srednješolci.

Swifta so imeli štiri ure pod ključem v Evanstonu. Izpustili so ga, ko je bilo zanj podpisano poroštvo.

Dva dijaka sta pri karambolu zadobila lahke poškodbe.

TRGOVSKA ZBORNICA PROTI LA FOLLETTOVEM MORNARSKEMU ZAKONU.

Cleveland, O. — Kakor boli človeka trn v peti, ravno tako bol provzroča privatnim biznižkim interesom La Follettov mornarski zakon. Parobrodni interesi bi vsi videli, da bil mornar brespravem rob, kot je bilo v navadi pred leti, ko še ni bil sprejet La Follettov mornarski zakon.

Tukajšnja trgovska zbornica je podala pismeno izjavo, v kateri prihaja s staro pesmico, da La Follettov mornarski zakon omajuje plovbo po Velikih jezerih. V tej izjavi priporoča trgovska zbornica, dase gotovi odstavki mornarskega zakona prekličejo. Z drugimi besedami to pomeni, da se naj mornarski zakon tako predela, da bo všeč privatnim biznižkim interesom.

Sodniki stavkajo; pridigujejo govore o stavki.

Mexico City, Mehika. — Tukaj je zastavkalo 30 policijskih sodnikov. Zahtevajo večje plače.

Cincinnati, O. — Na zboru tukajšnjih metodističnih pastorjev so govorili o stavki. Pastor dr. Wehrly je priporočal štrajk kot edino sredstvo za upognenje šupljanov, ki zahtevajo preveč od pastorjev.

Japonci zopet pobijajo Ruse.

Vladivostok, 27. marca. — Kritični dnevi so zopet prišli za sibirske Primorje. Japonci, ki strahijo pas teritorija ob železnici, so napadli čete sibirske republike, katere prodirajo za belogardisti, ki so našli zavetje v omenjenem pasu. V enem spopadu pri Grodekovem so Japonci ubili 30 mož sibirske ljudske armade; trije japonski vojaki so bili ranjeni. Drugi spopad je bil pri Evgenifuki, toda podrobnosti še niso znane.— Vlada v Čiti je poslala oster protest japonskemu poveljniku z obtožbo, da so Japonci prelomili pogodbo nevtralnosti in vsledtega so sibirske čete upravičene prodirati proti Vladivostoku. Japonski poveljnik je poslal stvar v Tokijo, ker noče prevzeti odgovornosti za novo vojno nasi.

Verski boji na Irskem.

Belfast, 28. marca. — Enajst oseb je bile ubitih v zadnjih 48. urah z bombami v Belfastu. — Sinfajnovci so nabili na mestni hiši v Dundalku plakat sledeče vsebine: "Od 29. marca bo za slehernega ubitega katoličana plačalo z življenjem ravno toliko protestantov."

Bryan in evolucija.

Voditelji križarske vojne z evolucijo v Kentuckyju bi morali zelo pazno čitati Andrew D. Whitejevo "History of the Warfare of Science with Dogmatic Theology" v dveh zvezkih. Te delo, kakršnega je malo, ni napolnjeno z argumenti, temveč s fakti prirode, ki se nahajajo pred poroto mislečih ljudi — fakti, ki ne potrebujejo zagovora.

Ljudje v splošnem, med katere se je zopet urinil boj z dogmami, bi tudi morali čitati omenjeno delo, ne samo krusaderji proti vedi. Mislili smo, da bo ta knjiga mirno počivala na polici kakor star veteran, šigar vojna je že končana. Pa smo se zmotili. Toda veteran še pozna disciplino in njegovo orožje je moderno.

Zakonska predloga, ki je bila nedavno pred legislaturno sbornico v državi Kentucky, je priklicala v spomin nekdanje čase in metode, s katerimi so se teologi, sovražniki znanosti, bojevali z resnico in kateri so navadno obležali poraženi. Srednji vek z vsemi njegovimi temnimi silami nam stopa živo pred oči, ko čitamo sledeče besedilo kentukijske predloge:

"Sleherni učitelj, nadučitelj, nadzornik, predsednik ali izkoli, ki je na kakršenkoli način v zvezi s javnimi in zasebnimi šolami, učilišči, vseučilišči ali katerimkoli drugim učnim zavodom v tej državi, prejemajočim dolžna ali popolnoma državno denarno podporo v zvezi pouka naslednje, slehrni tak učitelj, kateri vedoma uči ali dovoli učiti drugim v teh šolah in narodih dogodkom, ateizmu, agnosticizmu (mislenje nadnaravnih bitij) ali teorijo evolucije kolikor se ta teorija tiče postanka človeka, nahaja se nepostavno dejanje in mora biti kaznovan z denarno globo najmanj petdeset in ne več kot sto dolarjev ali z zaporom v okrajni ječi na manj kot deset dni in ne več kot eno leto ali z globo in zaporom, ako take odloki poreče."

Take zakonske predloge kot je gornja se obsojajo same. Drugega ni treba kakor postaviti jih v luč javnosti. Čitajte pazno gornje besedilo predloge in lahko opazite, da človek, ki je skrpal to reč, dela razliko med evolucijo človeka in evolucijo ostalih živalskih bitij. Prepovedano je učiti teorijo evolucije "kolikor se ta teorija tiče postanka človeka". Predloga torej priznava, da znanstveniki uče resnico; evolucija je alright vse dotlej — dokler ne pride do človeka. Čudi bi bila predloga sprejeta, bi učitelji lahko učili razvoj od protoplazme (prve celice) skozi vse črto živalskih redov do opice, potem bi pa morali prenehati.

Kakšna budalost!

Napadi na evolucijo so torej v našem času omejeni samo na evolucijo človeka. Ako se bi znanost ozirala na diktate teologov, bi morala obstati kot bi odrezal pri človeku, čeprav ji priroda kaže neštevilna pota za odkrivanje novih resnic, ki potrjujejo stare, doslej odkrite resnice. Ampak znanost se ne ozira. — **Garrett P. Serviss.**

* * *

Prejšnjo nedeljo je William Jennings Bryan, dobra in poraba na duša, praznoval svoj rojstni dan. Praznoval ga je z govorom, v katerem je napadal Darwina in druge kašpote k resnici. Napadal je evolucijo.

Ko je govoril, se je večkrat prijel za trebuh. Na desni strani trebuha, nedaleč pod kožo ima Bryan — kakor vsak človek — kratko črevce, ki bi lahko pobilo vse njegove argumente, če bi znalo govoriti. To je slepič ali slepo črevo. Slepič je popolnoma nepotreben; samo v nadlego je človeku in v bolečino ter v smrtno nevarnost, ako se vname. Ali bi mógel Bryan pojasniti, zakaj ima človek ta nadležni organ, ako se ni razvil iz nižjih bitij, ki so ta organ potrebovale in ga potem zapustile človeku kakor so mu zapustile na koncu hrbtenice pod kožo tri okrajšane koščene členeš. Nekateri Bryanovi herbivorni (rastlinojedi) sorodniki imajo slepič dvajset čevljev dolg v primeri s človekovim, ki meri komaj tri do štiri palce. Človekov slepič je bil tudi nekoč daljši, ko ga je še potreboval.

Ubo, s katerim je Bryan tako zadovoljno poslušal aplavze, je tudi produkt evolucije. Razvilo se je iz škrg, katere so njegovemu predniku, ribi, služile za izcejanje vode, ko je poskrbela kisik.

Roka, s katero mr. Bryan maha na odru, kadar proklinja nauk o evoluciji, ima pet prstov. Ravno toliko prstov je imel močerad na svojih nogah v davni premogovi dobi — pred miljoni let. Človek je podedoval pet prstov po tistem salamandru. Škoda, kajti prstje so nam dali nepopolni decimalni sistem. Šest prstov bi bilo dalo duodecimalni sistem in matematiki lahko povedo Bryanu, da bi bil ta sistem veliko boljši. Število deset ima samo dva divizorja: 5 in 2. Dvanajst ima štiri: 2, 3, 4 in 6.

Mr. Bryan je občudovanja vreden. Veliko ve povedati o evoluciji, ne da bi jo bil študiral. Darwin je bil počasnejši. On je posvetil trideset let proučavanju črvov, predno je spisal knjigo in povedal, kakšno ulogo igrajo črvi v formiranju prsti. — **Arthur Brisbane.**

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Položaj rudarjev. Odbor za taktiko je sklenil na svoji seji v Clevelandu, O., da smejo rudarji na polju trdega premoga skleniti mezdne pogodbe s svojimi operatorji na oziraje se na to, če ne bodo operatorji na polju mehkega premoga v tem času sprejeli zahtev rudarske organizacije.

Odbor je zavrgel vsako sugestijo za separatne pogodbe na polju mehkega premoga. Take pogodbe so mogoče le potem, kadar bo sprejeta meddržavna pogodba, na temelju katere morajo bazirati vse lokalne pogodbe.

Rudarji ne pričakujejo simpatičke stavke železničarjev. Nedavno ustanovljena alijanca med železničarji in rudarji še ni operativna in nobena stranka še ni obvezana stavkati in simpatij do druge.

Industrijsko sodišče v Kansasu, ki je bilo ustanovljeno zato, da prepreči stavke, je poslalo zastopnike rudarjev in operatorjev, da se morajo sestati 29. marca in se pobotati.

"Kansaškega industrijskega sodišča ne priznavamo in se ne pokorimo nobenemu njegovemu poživu," je izjavil predsednik rudarske organizacije John L. Lewis. "Kansaški rudarji bodo stavkali stoodstotno kakor rudarji v drugih državah. Edino odbor za taktiko lahko prepreči stavko v Kansasu kakor v vsakem drugem okrožju."

"Človekoljubna akcija" milijonarja Henry Forda, ki je delavcem v svojih tovarnah skrajšal delavnik na 40 ur v tednu in jim dal poleg nedelje še soboto za počitek, ni našla dobrega odmeva med voditelji Ameriške delavske federacije. Gompers ni še rekel nič, toda drugi odborniki so izjavili, da je Ford nedirektno zniževal mezdo delavcem. Pet dni dela pomeni eden dan brezdelja, kajti delavci niso plačani za soboto, katero jim je Ford dal za počitek.

Lenin ni bolan, temveč utrujen vsled dela.

Berlin, 28. marca. — Klara Zetkin, 80-letna komunistka, ki se je pravkar vrnila iz Moskve, poroča, da Lenin nima raka v želodcu niti nobene druge nevarne bolezni, pač pa je živčno oslabel vsled nadčloveškega dela, ki ga opravlja zadnjih pet let. Zetkinova pravi dalje, da kričeče vesti o Leninovi bolezni so politična propaganda.

"Na vprašanje, če se Lenin udeleži ekonomske konference v Genovi, je odgovorila Zetkin, da Lenin ne pojde v Genovo. On bi rad šel, toda njegovi prijatelji ga ne puste, ker vedo, da je ni vlade na svetu, katera bi ga mogla ščititi v Italiji in na poti pred carističnimi morilci, ki preže nanj.

Delavec brez delavskega časopisja je človek brez vojske brez puške. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto."

POGREBALNICA

dela **MATHIA SKENDER** že 12 LET, na rojake po cenah Amerikanci. On že more vedeti, kako se pokopavajo izdajajo. Pišite mu in razložil svoje zadevo, pa ti bo naredil vse pravilno, da ti ne bo nagnjeno grenak proti s nepravilnim postopanjem. Njegov naslov je 1857 Butler St., Pittsburg, Pa.

(Advert.)

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jos. Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 416 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 672, Ely, Minn., John Terčelj, Box 161, Lawrence, Pa., John Geršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grošelj, 688 E. 137th St., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marc, Box 196, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5805 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jožko Ovsen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Skuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenco z gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika naj naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN ŠTVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, šigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči se uglasi, navodilom in odlokom vse knjige v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRŽUJEJO ZDRAVJE

Za srbeči koža-rabite

SEVERAS ESKU

Najboljše zdravilo

Priporočljivo za odpomoč pri zdravljenju srbečice in raznih kožnih bolezni.

CENA 50c

Vprašajte pri vašem lekarju.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Služabnik je bil bolan.

Mr. H. W. Jacobs, iz Girard, La., dne 7. Feb. 1919, pише: Dragi gospodje: Prejmite pošiljko z prvo pošto in dva zavoja Bolgarskega hrvaškega čaja. Iznajdi sem, da je to izvrstno zdravilo. Moj služabnik je bil bolan tekom mesecev in nobena stvar mu ni pomagala, potem sem mu dal štirikrat toga čaja in povedal mu je dobrega v šestih dneh in od tedaj ni zgubil niti enega dneva pri delu, sem gotov, da je to dobro.

Mi imamo tisoče pisem, kjer so bolniki zadovoljujoči in so zadovoljni po vživanju Bolgarskega hrvaškega čaja. Uprašajte vašega lekarnarja ali vam ga mi pošljemo poštnine prosto, velik zavoj za $1.25, 2 zavoja za $2.10, ali 6 za $5.25. Naslovi: H. H. Van Schlick, President, Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

(Adv.)

Najhitrejša vožnja v Evropo v razna pristanišča.

JUGOSLAVIJA

Plavajo največji parniki

RED STAR LINE

V Cherbourg in Antwerp

FINLAND, KROONLAND, LAPLAND, ZEELAND.

AMERICAN LINE

V Cherbourg in Hamburg

MANCHURIA, MINNEKAHDA, MONGOLIA in ST. PAUL.

WHITE STAR

V Cherbourg in Southampton

MAJESTIC (56,000 ton) največji parnik na svetu.

OLYMPIC (46,000 ton)

HOMERIC (34,000 ton)

Jako vabljive udobnosti za potnike tretjega razreda.

Dobra in obilna hrana. Veliko zaprtih prostorov. Udobna društvena zbirališča. Ljudni služabniki, ki govore vaš jezik.

Vprašajte pri

Passenger Department

F. C. Brown, Western Pass. Mgr., 14 No. Dearborn St., Chicago, Ill. ali pri lokalnih agentih.

DENARNE POŠILJATVE V JUGOSLAVIJO ZA VELIKONOČ

Hitro, varno in poceni.

Dinarji in dolarji.

FAROBRODNE LISTKE ZA VSE ČRTE.

PIŠITE PO NAŠ CENIK

EMIL KISS, bankir,

133 SECOND AVE.

NEW YORK, N. Y.

CUNARD-ANCHOR

V Jugoslavijo, Ogrsko, Romunsko in Bolgarsko, via Cherbourg.

MAURETANIA . . April 4, in 23

AQUITANIA . . April 11. May 2.

Vožnja $100.00 in dovišek $5.00

Vožnje po železnici do Ljubljane $10.00.

Via Cherbourg & Southampton.

Aquitania . . . . . March 31

Znižana vožnja.

Ker se mnoterose linije znatno znižale svoje cene, se nudi ugodna prilika onim, ki so namenjeni v kratkem v stari kraj. Pišite nam po cene in vozni red parnikov.

Ako želite dobiti kakega sorodnika iz starega kraja, nam pišite po tozadevna pojasnila.

Kadar pošiljate denar v stari kraj, ne pozabite naše banke, ki Vam nudi točnost in nizke cene.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na slovensko banko

Zakrajšek & Česark

70 — 9th Ave.,

New York City.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $5.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepanju n. pr. (March 31-22) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

GONJA ZA "ODPRTO DELAVNICO" JE NAUK ZA DELAVCE.

Ali ste že kdaj sebi zastavili vprašanje, zakaj je pričela gonja za "odprto delavnico" po sklenjenem premirju?

V vojnem času so se pričeli delavci organizirati v veliko večjem številu, kot se je to vršilo pred izbruhom svetovne vojne. Seveda bi se bilo število organiziranih delavcev lahko pomnožilo še za veliko večje število, kot se je to zgodilo. Bančni interesi v Wall Streetu, industrijski velepodjetniki, trgovske zbornice, sploh vsi privatni bizniški interesi, ki množe svoje bogastvo na ta način, da zanje delajo delavci, so s strahom opazovali ta naraščaj članstva delavskih strokovnih organizacij. Rekli so nekaj moramo storiti, da se delavstvo ne organizira še bolje, obenem so se pa zavedali, da delavci ne bodo imeli opore v zakonodajnih zbornicah, ker so pri zadnjih volitvah izvolili v postavodajnih zbornicah večine, ki so naklonjene privatnim bizniškim interesom.

Privatni bizniški interesi vidijo že v delavskem strokovnem gibanju veliko nevarnost zase. To pojasnuje, zakaj so se združili, da razbijejo delavske strokovne organizacije.

To tesnejše združenje podjetnikov, sploh raznih privatnih bizniških interesov, uči delavce, da se morajo tudi delavci tesneje združiti, kot so bili združeni dozdaj. Premodovati morajo forme svojih strokvnih organizacij, da bodo tesneje združeni kot dozdaj. Delavci morajo pogaziti na svoje malenkostne prepirčke in postaviti enotno fronto proti skupnemu sovražniku. Združiti se morajo tesneje in krepkeje proti temnim silam, ki jih ugrožajo.

To pa ne velja za strokovno organizacijo. Tudi politična organizacija mora biti enotna, ako hočejo delavci doseči uspehe. Res imajo privatni bizniški interesi dve stranki, kateri popolnoma kontrolirajo. Vprav zaradi tega je za privatne bizniške interese vseeno, katera stranka zmaga — demokratična ali republikanska —, saj je vsaka stranka pod njihovo kontrolo. Za delavce ni vseeno, ako glasujejo za stari stranki in poleg so pocepljeni še v par strank in strančič. Dokler bo delavstvo politično tako razdvojeno, ne more pričakovati uspehov.

Izkušnje zadnjih let uče, da morajo delavci biti edinstveni tudi na političnem polju kot so na strokovnem. Zadnja konferenca v Chicagu ni tega prinesla, kar so mnogi delavci pričakovali. Med voditelji delavstva še ni tistega spoznanja, ki je potrebno, da se delavstvo združi samo v eni stranki z jasnim, določenim programom za sedanje razmere in še z jasnejšim končnim ciljem, ki ne more biti drugi kot socializem.

Nekatere delavske strokovne organizacije imajo v svojem predgovoru v pravilih prav jasno povedano, kaj je njih cilj. Kadar je pa treba v politiki povedati, kaj je njih cilj, takrat se pa voditelji delavskih strokovnih organizacij dostikrat umaknejo in se ne upajo povedati niti tega, kar je tiskano v predgovoru njih pravil.

Zdi se, da čas še ni zrel, mogoče je pa blizo, da voditelji delavstva pridejo do spoznanja, da se morajo tudi delavci združiti na političnem polju, ako nočejo, da so delavci potisnjeni iz postojanke za postojanko, dokler ni izgubljena zadnja z velikimi žrtvami izvojevana pridobitev.

Vprav sedanja gonja za "odprto delavnico" govori, da je tak enoten nastop delavstva z jasnim in razumljivim programom, izdelanim v interesu mas, ki producirajo, skrajno potreben.

Treba je boljše delavske strokovne organizacije, a še bolj potrebna je enotna delavska politična organizacija. In če voditelji delavstva le malo popuste, se nekoliko osebno žrtvujejo in malo manj vprašujejo drug drugega, kdo bo na vodilnem mestu in opuste vse ljubkovanje s starima strankama, bo prav lahko najti pot do edinstva na političnem polju.

Podjetniki spoznavajo, da ne morejo ugnati delavcev samo z gonjo za odprto delavnico in pričeli so pritiskati, da postavodajne zbornice sprejmejo postave, ki prepovedujejo stavke. To je najjasneji dokaz, da se morajo delavci združiti na političnem polju, da lahko pošljejo svoje poslance v postavodajne zbornice, da preprečijo take postave, ki nimajo drugega namena kot uničiti delavske strokovne organizacije, a delavce pa popolnoma podvreči volji podjetnikov.

OČE JE POZNAL SVOJEGA SINA.

Zadnje dni se precej piše o Dodgu, miljonarjevem sinu. Spomniti se moramo, da je oče napravil oporoko, predno je umrl in v tej oporoki je določil, da sin dobi le sto petdeset dolarjev na mesec. Sin seveda s tem ni bil zadovoljen in šel je na sodišče, da *ovrže* očetovo poslednjo voljo. Zaradi tega poizkusa so mu izplačali $1,600,000, da bo mir. Veselo življenje je pričelo.

Časniki so poročali, da je bil miljonarjev sin aretiran v Detroitu. Sodnik ga je obsodil na nekaj dni zapora.

Čitali smo zopet, da je o polnoči vozil študentke. Vožnja je bila tako divja, da je ena študentka skočila iz avtomobila, ker se je bala, da se zgodi nesreča. Zopet so aretirali miljonarjevega sina. Obtožen je bil, da je vozil avtomobil, ko je bil pijan. Vršila se je porotna obravnava, državni pravdnik se ni dosti trudil in tudi dobrih prič ni imel in miljonarjev sin je bil oproščen. Zdaj sledi še obtožba, da je prevažal na nepostaven način opojne pijače.

Mladi miljonar je star šele štiri in dvajset let. Vprašanje nastane, kakšna je razlika med siromašnim postopačem, kateremu pravijo "hobo" in bogatim postopačem. Siromašni postopač pravi, da ima pravico do življenja in hodi zaradi tega od hiše do hiše, da si priberači potrebno hrano. Bogati postopač pravi tudi, da ima pravico do življenja. Toda on ne prosjači od hiše do hiše za jed, ampak zanj dela nekaj stotin ali tisočev delavcev. Oba torej živita od sadov dela drugih ljudi. Eden bolj po beraško, drugi bolj po gosposko in razsipniško. Kljub temu je pa še velika razlika med njima. Bogati postopač lahko povzroči veliko več nesreč, kot pa siromašni, ker ima sredstva, da si najame dobre odvetnike, da ga potegnejo iz kaše, ako v svoji lahkomiselnosti, brezdelnosti in parasitskem življenju zabrede vanjo.

EGIPT JE SVOBODEN!

Egipt je svoboden! Britanija je Egiptu podelila svobodo! Take napise je imelo velebiniško časopisje oni dan, ko je britska diplomacija zopet izigrala šahovo potezo, da Velika Britanija še obdrži Egipt.

Nekateri so hoteli že veselo zakričati: "Hura! Egipt je svoboden!" Ko so pa pričeli čitati vesti pod napisi, so pa njih obrazi postajali vedno daljši. Prepričali so se, da je Egipt ravno tako svoboden, kot je bil, dokler ni še bilo teh vesti s kričavimi napisi v velikih dnevnikih.

Britje so dali svobodo Egiptu, ali Velika Britanija zahteva zase garancije z ozirom na Sueški prekop. Ta garancija se pa razume tako, da bodo britske čete zasedle prekopni pas. Ali to še ni vse. Skoraj ravno tako se glasi zahteva do prostega vstopa v Sudan, da se tam čuvajo britski interesi. Take zahteve so postavljene tudi z ozirom na Egipt, ki so jih zavili v meglo, češ, da so Britje potrebni kot varuhi Egipta, da se druge sile ne vsedejo v Egipt. To je neke vrste Monroejeva doktrina za Egipt, po kateri nima nihče drugi pravice do Egipta kot Velika Britanija.

Ako bo egiptovsko ljudstvo sprejelo te zahteve in pogoje, ostane Egipt še vedno igračka v taci britskega leva, čeprav so se nekateri kremplji skrili v taco.

Ti pogoji govore, da Egipt ne sme podvzeti ničesar, kar Velika Britanija ne odobri. Egipt ostane še nadalje varovanec Velike Britanije. In da varovanec ne bo gojil posebnih želj, ali se skušal postaviti na svoje noge, da gre svoje pot, mu bo Belika Britanija povedala, da sme varovanec le izvršiti, kar mu njegova varuhinja dovoli. Ako ne bo hotel ubogati, ga spravijo k pameti vojaške pozadke v prekopnem pasu, v Nilski dolini in v Sudanu.

Tako izgleda tista svoboda, ki jo bo vlival Egipt, ako sprejme pogoje Velike Britanije.

Delavec brez delavskega časopisja je kakor vojak brez puške. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto."

DAVKOPLAČEVALCI V MINNESOTI SE LAHKO VESELE.

Za zdrobljenje stavke klavniških delavcev je bilo treba šteti lepe "denarce!"

Štiri in osemdeset tisoč štiri sto enajst dolarjev stane zdrobitev stavke klavniških delavcev v South St. Paulu davkoplačevalce v Minnesoti. Toliko stane namreč milica, ki je strašila klavnice ob času stavke. Šestdeset dni so bili miličarji v South St. Paulu in davkoplačevalci so morali plačati več ko tisoč dolarjev na dan za vzdrževanje milice. Mesarski kralji Swift, Armour in drugi so lahko zadovoljni. In zakaj so lahko zadovoljni?

Stavka ni bila le zdrobljena, ampak mesarski kralji so poleg napravili še lep profit. Od vsote sta prejeli tvrdki Swift & Co. in Armour & Co. $17,915.94. Tvrdki sta zalagali vojake z živili in znali sta računiti. Vsaki dan sta prejeli za prehranitev moža reci in piši "**devetdeset centov**," med tem ko stane prehranitev regularnega vojaka na dan v Fort Snellingu samo **osem in dvajset centov**. Več ko trikrat toliko so prejeli klavniški baroni za prehranitev miličarja kot stane prehranitev regularnega vojaka. Pa naj še kdo reče, da mesarski baroni niso dobri bizniamani.

Ako bi klavniški baroni ne bili dobri bizniamani, kar toliko pameni, da znajo blago prodati po mnogo višji ceni kot navadni trgovci, ne bi bili večkratni miljonarji in na potu, da postanejo miljarderji.

Dokler bo ljudstvo brez godrnjanja plačevalo také račune in ne bo odločno protestiralo z volilnim listkom na volilni dan proti takemu razsipanju državnega denarja, se bodo kapitalisti še smejali v pest in tudi rekli, da je ljudstvo dobro.

Davki so visoki, zdihuje ljudstvo in dela pesti v žepu.

Kdo pa je kriv, da so davki visoki? Nihče drugi kot ljudstvo, ki voli take državne uradnike, ki so pri volji spolniti vsako željo privatnih velebizniških interesov in plačati brez ugovora račune, ki jih ti interesi predlože.

ZNAJO, ZNAJO . . .

Ko je bilo v proračunu za mornarico določeno, da se pristrižejo izdatki za kurivo v mornarici, je mornariški tajnik Denby pretakal solze in stokal, da odredi, da bojne ladije vržejo sidro v morje, kjer se nahajajo, da se tako napravi prihranek na kurivu.

Omožila se je hčerka angleškega kralja, princezinja Mary. Velebiniški listi so prinesli vesti, po katerih je soditi, da so lastniki teh listov mislili, da Američani komaj čakajo, da vidijo cere, monije v kinogledališčih, da se silno zanimajo, v kakšno srednjeveško obleko se pogreznejo lordi, baroni in drugi angleški plemiči, ko se poroči kraljeva hči. Povedali so, da bo odposlan razruševalec, da sreča angleški parnik pred Bostonom, da vlovi kar en sod filmov, ki bodo govorili o ceremoniji. Razruševalec se na to napoti v Boston in iz tega mesta razdele filme in fotografije hitro na vse kraje v Ameriki en dan preje, kot bi se to zgodilo v navadnih razmerah.

Dobro je, da si ameriško ljudstvo zapomni take vesti in da se spominja, če bo mornariški tajnik zopet zastokal, da primanjkuje kurivo za mornarico.

Američani smo republikanci. Kaj nas pa vendar briga, ako se poroči kraljeva hči? Ali ona kaj več šteje kot hči državljana republike?

VLAK SKOČIL S TIRA.

Dve osebi mrtvi.

San Bernardino, Cal. — Blizo Azuse je skočil ekspresni vlak raz tir. Dve osebi sta bili ubiti. Promet je bil nekaj ur zadržan, predno so odstranili podrtine s proge.

"Prosveta" prinaša zanimive vesti vsak dan. Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto?"

ZAKAJ IMAMO DELAVSKEGA TAJNIKA?

O trgovskem tajniku pravijo, da ga imamo, da pospešuje trgovino, varuje interese poljedelstva, o mornariškem, da skrbi za mornarico, o vojaškem, da pazi na deželno obrambo itd. Logično bi morali imeti delavskega tajnika, da se poteguje za delavske interese.

Kaj pa dela delavski tajnik? Ali se poteguje za delavske interese? Pravijo, da je zdaj zaposljen z delom, da prepreči rudarsko stavko, dasiravno ne bo rudarske stavke, ampak bo navaden izpor rudarjev, ako rudarji prenehajo z delom prvega aprila.

Na kakšen način se trudi delavski tajnik, da ne pride do rudarske "stavke", je seveda velik misterij.

V začetku meseca je department naznanil, da so zaloge nakopanega premoga izredno velike. Statističarji v delavskem departmentu so preračunili, da je približno 65,000,000 ton mehkega premoga nakopanega. Prišle so še druge informacije v javnost kot na pr., da se rezerva nakopanega premoga povečaya in da se naročila množe v rudnikih, v katerih delajo neorganizirani rudarji.

Kakšen namen pa imajo take informacije? Pripraviti ljudstvo na dejstvo, da rudarji prenehajo delati s prvim aprijom, ali če se izrazimo po podjetniško in velebizniško, da bo prvega aprila rudarska stavka. Po teh informacijah se da soditi, da bo za deset tednov premoga v rezervi, ko preneha delo v rudnikih, v katerih kopljejo mehki premog. Dalje se da sklepati, da administracija ne podvzame ničesar, dokler ne preneha delo v rudnikih.

Vprašanje pa nastane, na katero stran se nagne moč vlade, ko počiva delo v rudnikih? Proti rudarjem, ki prenehajo z delom, kajti proglasili jih bodo za stavkarje, ki ugrožajo deželo in spravljajo vso industrijo v nevarnost. Niti enega glasu ne bo, ki bo na glas povedal, da rudarji niso zastrajkali, ampak so bili izprti in ker so bili izprti, je treba nastopiti proti premogovniškim podjetnikom.

Delavski tajnik Davis je dozdaj pokazal, da je precej boječ. Še prav nobene besedice ni zinil, a katero bi povedal, da se podjetniki pripravljajo, da izpro rudarje s prvim aprilom. V sedanjih pogodbah je prav jasno zapisano, da se morajo zastopniki rudarjev in premogovniških podjetnikov sestati pred prvim aprilom, da sestavijo novo pogodbo. Rudarji so pri volji poslati svoje zastopnike na skupno konferenco, da se sklene nova pogodba. Premogovniški podjetniki pa nočejo poslati svojih zastopnikov. To prvič dokazuje, da so podjetniki prelomili pogodbo, drugič, da so se dogovorili, da izpro rudarje s prvim aprilom.

In kdo bo torej odgovoren, ako rudarji prvega aprila prenehajo delati? Mar rudarji? Kaj pa še! Nihče drugi ni odgovoren kot **podjetniki**, ki nočejo poslati svojih zastopnikov na skupno konferenco, da se sestavi nova pogodba.

Ako bi bilo delavskemu tajniku res kaj na tem ležeče, da se doseže sporazum in ne preneha delo v rudnikih s prvim aprilom, bi gotovo napravil majhen pritisk na podjetnike. To bi prav lahko storil, ako bi na glas povedal, da so podjetniki prelomili pogodbo, ker nočejo poslati svojih zastopnikov na skupno konferenco, in da bodo zaradi tega rudarji s prvim aprijom izprti, ako prenehajo delati. Ako bi delavski tajnik kaj takega storil, bi že javno mnenje preskrbelo, da bi premogovniške podjetnike kmalu minila njih trmoglavost in ošabnost.

KOLIZIJA NA MORJU.

New York, N. Y. — Parnik "Nepatan" je udaril v škuno "Charles A. Dean." Nesreča se je dogodila pred svetilnikom Barnegata. Parnik bil dosti poškodovan, toda škuna se je napolnila z vodo.

VLOM V POŠTO.

Algoquin, Ill. — Poštni roparji so ponoči vlomili v pošto in so odnesli vrečo, v kateri je bila registrirana pošta.

Vlom je odkril zjutraj poštar, ko je prišel na delo.

METEORITI.

G. Ivan Zupan se moti.

Danes se malo pogovorimo z g. Zupanom, urednikom "Glasila K. S. K. J." v Jolietu. Mr. Zupan ni fanatik kakor je pater Kazimir, zato se da z njim polemizirati nekoliko, medtem ko se s patrom vsaka resna beseda nemogoča, kar je urednik "Glasila K. S. K. J." sprevidel sam, ko je pred kratkim — in že večkrat prej — dokazoval patru, kako ga lomi, pa se je hitro naveličal za moža nepristojnega dela.

Toda g. Zupan je mislil, da je dolžan apologijo, ker je v katoliškem listu krtačil katoliškega patra, in da se pokaže praktično katoliškega, hitro napisal članek, v katerem je mahnil po vsem slovenskem opozicijonalnem tisku v Ameriki, torej tudi po "Prosveti". Prišel je z očitki, ki postavljajo resnico na glavo.

V svojem članku citira prvi spremembni člen ustave Združenih držav, ki jamči svobodo tiska, govora, zborovanja, pritožb na vlado in svobodo verskega prepričanja ter odklanja vsako državno vero — in potem pravi g. Zupan, da vsi naši listi, ki mečejo vero, cerkev in cerkvene institucije na rešeto, kršijo ta člen ustave.

Ta je jako debela, g. Zupan. Kaj pa pomeni omenjeni člen? Kaj pomenijo besede "Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof"? Ali ne pomenijo, da kongres ne sme sprejeti zakona, s katerim bi podržavil kakšno vero ali pa prepovedal to ali ono vero? Absolutno! Kongres, to je vlada se ne sme vmešavati v nobeno vero. Ni pa v tem členu rečeno, da je prepovedana vsaka kritika verskih dogem, cerkve in religijoznih institucij; ne, g. Zupan. Kritika je svobodna. Ravno tisti člen jo jamči. Po ustavi je vsaka vera privatna zadeva posameznikov in skupin in podvržena je kritiki kakor vsaka druga reč. S tem ni kršena nobena postava, ker sploh ni take postave. Fanatiki so že večkrat poskusili sprejeti zakone v raznih državah, s katerimi bi radi zabranili kritiko dogem, toda nikjer niso uspeli, ker jim ravno ustava brani. Tolmačite torej ustavo, g. Zupan, kakor je prav in ne pitajte svojih čitateljev z zmotami.

G. Zupan je gentlemansko prismal, da gentlemanski Američan ne prezira svojega soseda zaradi vere, pozabil pa je dodati: ali če nima vere. Yes, mr. Zupan, ateist ima ravno toliko spoštovanja in pravice pred ameriško ustavo kakor pater Kazimir — še več, ako je državljan in če kak pater ni državljan. Svoboda brezverskega prepričanja je v očeh ustave ravno tako sveta kakor svoboda verskega prepričanja. Saj morate vendar priznati, da so med poslanci in drugimi javnimi uradniki tudi brezverci, pa zaradi tega niso diskvalificirani.

Člankar bi rad uveril svoje čitatelje, da samo slovenski listi v Ameriki kritisirajo verske dogme in cerkev, pa jih je zopet potegnil. Lahko bi našteli cel kup angleških, ameriških listov, posebno revij, ki stvarno razglabljajo in pretresajo dogme ter jih prikazujejo, kar so v resnici: produkt razvoja človeške domišljije, ki sega daleč nazaj v barbarizem. Ako zapišete, g. Zupan, da slovenski listi v Ameriki ne pišejo niti desettisočinko tega, kar pišejo angleški listi proti religijam, pa bi povedali resnico.

Saj ni res, da vam kratimo versko svobodo. Imetje jo, zaboga, do grla! Medtem pa, mesto da nam pridigate, poučite rajši še kaj več Kazimirja o pravicah, ki jih imajo tudi socialisti in brezverci v Ameriki. Vaš Kazimir bezlja kakor obsedenec po Ameriki in njegovo početje ni več verska svoboda, marveč blaznost. Saj radi priznate, da vam Kazimir ne dela nobene časti, in če mislite, da vam kdo krati versko svobodo, tedaj primite patra Kazimirja za ušesa.

Vse drugo, kar še pišete, ne pomeni nič, pač pa Vas ponižuje na nivo kazimirskega jezuitizma. Da smo mi pomnožili število samomorov, razporok in "drugih postavnih pregreškov", je — oprostite! — tako debela, da se lahko za lase privleče. Ali ne veste, da se take tragedije odigravajo tudi med katoličani? Ali ne čitate poročil statističarjev, ki dokazujejo, da so se po vojni silno pomnožili umori

in samomori v vseh državah? Kdo pa je učil ljudi klanja in pobijanja na debelo v zadnjih sedmih letih? — Kar se tiče razporoke, je bore malo teh slučajev med Slovenci; in če bi bili, ali je razporoka v Ameriki nepostavna? — Molitev v kongresu je star ornament kakor v Angliji kralj, kljub temu pa kongres sprejema zakone, ki niso včasih prav nič krščanski, še manj pa koristni za delavce. Sklicevanje na besede "In God we trust" na srebrnih dolarjih je kardinalno smešno in ponižavalno za vašo vero. V napisu manjka besedice "this" — potem se bi deviza ujemala z vsegamogočnostjo boga-dolarja. Saj vendar vidite, da dolar, ne pa Bog vlada v Ameriki.

Zakaj pa voditelji katoliške cerkve v Ameriki napadajo socialiste in njihova načela, tolerirajo pa kapitaliste, med katerimi so tudi brezverci? Socialistična stranka je v boju s kapitalizmom in vsemi zavezniki kapitalizma, med katere spada tudi vaša cerkev. Posamezni duhovni delajo izjemo (Kazimir, kakor veste, ni med temi), toda cerkev kot mednarodna organizacija in institucija je eden glavnih stebrov kapitalističnega sistema. To je vzrok, da delavci — slovenski tudi — ne marajo več za vaše organizacije in vaš tabor. Nikar ne varajte sebe in članov vaše jednote s frazami in lažmi, ki jih pobirate iz kapitalističnih listov: vera vam že davno ni več tisto, kar pravite, da je. Cerkev vam je business, sredstvo izkoriščanja, ki mora imeti profitni sistem za podlago, zato pa zagovarjate kapitalistični red. Ker ste torej mobilizirali cerkev v obrambo kapitalističenga izkoriščanja in naredili iz vere pračo za metanje kamenčkov na socialiste, nikar ne pričakujte, da boste imeli mir z nami.

K. T. B.

ZDRAVNIŠKI NASVETI.

Piše vrhovni zdravnik F. J. Kern.

Vprašanja in odgovori.

Član mi piše:

Vsake vrste bolezni ste že opisali v Prosveti, moj slučaj pa še ni prišel na vrsto. Jaz trpim na zlati žili že celih šest let. Operiran sem bil že dvakrat, pa se bolezen povrne. Obiskal sem že vse slovenske zdravnike tu okoli, pa brez uspeha. Jaz mislim, da imam notranjo zlato žilo. Ali je kaka pomoč za to ali ni nobene?

Odgovor:

Če ima dopisnik v resnici zlato žilo (Hemorrhoids), si ne morem razlagati, čemu bi mu pravilno izvršena operacija ne pomagala. Če se izrežejo otekle žile, bi se ne smele ponavljati.

Rojak mi piše:

Imam neko sitnost, ki se mi zdaj ne zdi še nevarna, pa se bojim, da pride iz nje kaj hujšega. Star sem 32 let in sem bil vedno zdrav do zadnjih štirih ali petih mesecev. Sedaj pa trpim na nekaki bolezni okoli srca. Začelo me je zbadati ravno nad srcem, začetkoma bolj po malem, zdaj pa je vedno hujše. Bolezen se ponavlja vsak dan, le proti jutru od 3. do 8. ure zjutraj. Zraven tega mi včasih pritisne kri v glavo za par sekund, nakar postanem nekako mrtev in len nekaj minut. Dobil sem pri zdravniku že zdravila, a mi ne pomagajo. Blagovolite mi dati kak nasvet za to bolezen.

Odgovor:

Iz daljave ni mogoče uganiti vzroka omenjenih bolečin in napadov. Članu bi svetoval, da naj gre zopet k zdravniku, ki naj mu preišče srce, analizira vodo in poleg tega zmeri pritisk krvi (Blood Pressure). Nekatere ljudi boli v prsih vsled oteklih jeter, kar je posledica preobilega zavživanja opojnih pijač.

Članica mi piše:

Zahvalim se Vam za Vaš zdravniški nasvet, ki sem ga brala v Prosveti štev. 44 o ljubezni moža do žene in žene do moža. V naši hiši se glih tako godi. Otrok je dosti, jaz moram trdo delati, zraven tega je pa še mož hudoben. Dobro bi bilo, da bi za nekatere može napisali celo sveto pismo, da ne bodo mislili, da so zmerom žene krive. Vas lepo pozdravim in čast Vam dam za Vaš pouk.

Član mi piše naslednje pismo. (Žal mi je, da sem se z odgovorom zakasnil.)

Jaz boleham že šest mesecev. Enkrat sem ležal zunaj na travi in od tačas kašljam, me boli v prsih in se slabo počutim. Hodil sem k zdravniku, pa mi ni dosti pomagalo. Šele sedaj mi je rekel, da naj se dam slikat. Diagnoziral je mojo bolezen za jetiko. Rekel mi je, da naj grem v Colorado ali v Meksiko. Neki moj sorodnik je bil ravno v takem položaju. Njegov zdravnik mu je rekel, da naj gre v Colorado, in res je šel. Bil je en teden tam, pa se mu je odprla kri in je v bolnišnici umrl. Vprašal bi Vas rad, če res moram iti v Colorado; če bi kje drugje ne bilo prav tako dobro?

Gornje pismo je jako poučno. So še vedno zdravniki, ki napol mrtvim jetičnim bolnikom svetujejo iti v oddaljene kraje kot so Colorado ali New Meksiko. To se je zgodilo sorodniku našega dopisnika. So pa drugi zdravniki, ki bi se radi iznebili kroničnih jetičnih bolnikov, pa jim enostavno rečejo, da naj gredo od doma, če se mislijo ozdraviti. Ne pomislijo, koliko denarja imajo bolniki za vožnjo in za vsakdanje potrebščine. Družine doma stradajo, bolnik potroši zadnje cente za vožnjo, ki mu navadno ne koristi. Znan pregovor je, da se več ljudi pelje iz Denverja v box karah kot jih pa gre tja v Pullmanu. So kraji na zapadu (n. p. Rock Springs), kjer je v resnici dobro podnebje za jetične, vendar bi jaz nobenemu poročenemu bolniku ne svetoval iti na pot brez družine.

Bolje je iti v državni sanatorij, ki so navadno brezplačni.

Po mojem mnenju so štiri stvari, katere lahko vsak jetični bolnik rabi doma kot uspešna zdravila zopet jetiko: počitek, dobra hrana, solnčna luč in ribje olje (če ga more uživati). Poleti, ko bodo topli dnevi, se taki bolniki lahko grejejo do pasa razgaljeni na solncu, ležeč na blazini. Ribje olje se dobi v lekarnah in ga je treba uživati več mesecev. Omenil sem že, da sem imel dobre rezultate s Kepler Malt with Cod Liver Oil and Phosphorus. Za dobro hrano služijo sveža jajca in mleko ter druge jestvine, katere bolnik z lahkoto prebavlja.

FARME NA PRODAJ.

Proda se 40 akrov mešane peščene zemlje, gozd, potok, nova 3 sobna hiša, mala štala, dober vodnjak, poleg lepe ceste, nekaj sadnega drevja, dobra kmetija proda se za nizko svoto $1400.00 ako takoj plačate.

druga 40 akrov farma, 20 akrov mešane peščenine, 20 akrov ilovnata zemlja, 6 sobna hiša, štala 40x60, vodnjak, potok, poleg lepe ceste, 3 milje do mesta, 5 glav živine, par konjev, kokoši in orodje. Vse se dobi za $4500.00 — takoj je plačati $2800.00, ostalo na obroke. Muskegon je najboljši trg za Michiganske pridelke. Te kmetije so izvrstne se lahko prepričate za pojasnila pridite ali pišite na: I. S. Ludwig, 186 Jefferson Street, Muskegon, Mich. (Adv.)

SLOVENCI V LA SALLE IN OKOLICI

ali že veste, da ima vaš rojak in prijatelj THOMAS GOLOB veliko zalogo vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. Čevlji v moji trgovini so iz samega čistega usnja in cene so nižje kot drugje, to se lahko sami prepričate kadar obiščete mojo trgovino.

Za vašo naklonjenost se vam že v naprej zahvaljujem. Vaš rojak

Thomas Golob, 152 Gooding St., La Salle, Ill.

SEVEDA JE ODVISNO.

Pred ne dolgo časa je v Indiji bila položena vdova poleg svojega mrtvega soproga na mrtvaški oder in pridružila se svojemu odhajajočemu soprogu do skrajnosti, položili so jo poleg njega v peč, kjer sta bila skupno vpepeljena. Tu bi se mudila prilika za klicanje domače policije, da bi to preprečila. Torej kakor sami vidite, je vse odvisno, kje kdo živi in prebiva. V srednji Afriki kadar kak načelnik trpi vsled želodčne nerednosti, pokliče zdravniškega moža — kateri moli za njegovo zdravje, goje v spremstvu močnega ropotanja v obliki drdralnice, premika svoje roke ob želodcu gori in doli in končno da bolniku nekak čudovit prašek. Naša stopinja v civilizaciji je vsekakor veliko naprednejša od teh starih navad v vraže. Naš napredek se je dvignil v znanstvu zdravilstva v visoko zdravstveno vedo. Trinerjeo grenko vino je eno teh zdravil. Njega sestav je iz najboljših odvajalnih zelišč poznanih v zdravstveni vedi, torej tudi popolnoma zanesljiv za slučaj, zgube slasti do jedil, zaprtnice, slabe prebave, glavobola, splošne onemoglosti in drugih navadnih spomladanskih bolezni. Kupite si steklenico Trinerjevega grenkega vina še danes pri vašem lekarnarju ali trgovcu z zdravili! (Adv.)

ZA VELIKONOČ!

Kupite vaše blago tam kjer dobite polno vrednost za vaš dolar

Posebno dobre "MATROCE" blazine po nizki ceni za veliko noč, 45 funtov težke iz čistega bombaža po $7.50, 50 funtov težke iz najfinejšega bombaža po $11.50.

Zelo znižane cene na najmočnejših pečeh takozvane (Radian Home.) Znižana cena na vsem pohištvu sploh kar potrebujete za vaš dom. Največja zaloga železnine in raznega pohištva.

Stephen Stonich, Chisholm, Minn.

IZŠLE SO NOVE SKLADBE.

"Vzemi me s seboj," slovenska poljka za piano	30c
"Bleški Valovčki" Samospev s klavirjem	30c
Za pevski zbor partiture po	20c
"Miramarska" Mazurka za piano	30c
Album slovenskih plesnih komadov	$1.00
Album slovenskih zbranih pesmi	$1.00

V zalogi imam vsakovrstne skladbe bodisi za orchester godbe po 80c, za pijano ali gosli pa po 30c.

Zbirka pesmaric, velike po $1.50, komad, male po 60c komad. Imam tudi partiture najlepši slovenskih narodnih in klasičnih pesmi. Pišite po cenik. Priporočam se za naročila vsem ljubiteljem glasbe in še posebno učiteljem godbe in pevovodjem.

Vaš rojak,

Viktor Lisjak,
Music Publishing Company,
5805 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.

DELNIČARJI S. N. DOMA
CLEVELAND, OHIO

Direktorij S. N. Doma sklicuje izvanredno delniško sejo delničarjev S. N. Doma, Cleveland, Ohio.
katera se vrši

NA SREDO DNE 19. APRILA 1922
v Grdinovi (Sever & Krašovec) dvorani, 6019 St. Clair Avenue.

Pričetek točno ob 7:30 zvečer.

Ta seja bode sklepala:
a) o zvišanju osnovne glavnice (Capital Stock)
b) če se Preferred Stock črta in opusti
c) o zvišanju vrednosti delnic
d) bodoči stavbi in drugih važnih zadevah.

Ker je ta seja zelo važna se poziva vsakega delničarja, da se iste vdeleži.

DIREKTORIJ SLOV. NAR. DOMA, CLEVELAND, O.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnim srcem naznanjam rojakom širom Amerike žalostno vest, da sem izgubil mojo ljubljeno soprogo in mater 6 še ne odraslih otročičev, najstarejša hčerka 12 let in najmlajši sinček star 18 dni.

MARIJA DOLENC

umrla je dne 6 marca, 1922 po kratki in mučni bolezni v starosti 32 let, rojema Marija Skrbec, v vasi Kopitov grič pri Borovnici, Kranjska. Pokojnica je bila članica dveh podpornih društev in sicer R. N. of America in društva "Dobri bratje" št. 88, S. N. P. J. v Moon Run, Pa. Najiskrenejše se zahvalim sestram društva R. N. of America za krasni venec, ki so ga darovale pokojnici v blagi spomin. Hvala Marliji Jeram iz Moon Runa, Pa., ki je osebno prinesla omenjeni venec na Bruin, Pa. Hvala Fr. Skerlu in njegovi soprogi, ki sta mi bila vedno v pomoč in stala ob strani za časa njene bolezni. Najlepša hvala članom društva "Dobri bratje" št. 88, S. N. P. J. iz Moon Run, Pa., ki so se vdeležili pogreba in spremili k počitku pokojnico dne 8 marca, t. l. na Centralno pokopališče, na Bruin, Pa. Vsem jo priporočam v blagi spomin. Tebi draga soproga in mati pa kličem: Počivaj mirno in lahko naj bode Tebi svobodna ameriška zemlja. Žalujoči ostali: Frank Dolenc, soprog. Frank Jr., Daniel in Joseph, sinovi. Frančiška, Anna in Milka hčerke. Bruin, Pa. 29 marca, 1922.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja Anton Jure doma iz Radovljice na Gorenjskem. Pred 8 leti bival je v Milwaukee, Wis. Ako kateri rojakov ve za njegov naslov naj mi to naznani, ali se naj sam prijavi zakar bo hvaležen. J. Pretnar, 98 — 28th Street, Milwaukee, Wis. (Adv.)

PROŠNJA.

Mojo prijateljico Mrs. Neško Klemene v Eaton, N. Y. R. No. 1, prosim, da mi pošlje svoj natančen naslov, ker drugače ji ne morem pisati, ker mi pošta vsako pismo, ki ji ga pišem vrne s pripombo za boljši naslov, tudi registrirano pismo sem dobila nazaj z enako pripombo. Moj naslov je: Mrs. J. Stark, R. No. 1, Box 3, Holcombe, Wis.

(Adv.) Mare 29.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov farma, vsled slabega zdravja lastnika. 9 milj do mesta Muskegon, prav blizo prodajalne. Črna peščenina pomešana z ilovico, vse obdelano. 9 sobna iz opeke sezidana hiša, klet in velika štala, silo, veterni mlin in vsa potrebna poslopja, vse v najboljšem stanju. Voda v hiši in štali, strelovod na poslopju. 12 krav, 2 konja, prašiči, 50 kokoši, mrva, žito, kmetijsko orodje skoro novo. Vse se proda za $8800. Polovico takoj plačat. Pišite na naslov: A. R. Johnson, 831—5th street, Muskegon Heights, Mich.

(Adv. March 29.)

ROJAKI, POZOR!

Izdelujem prava starokrajska kosišča iz najboljšega "Hickory" lesa in jih pošiljam po $1.50. Nadalje sprejemam vsa mizarska, strugarska, ključavničarska in kleparska dela.— Točnost in zadovoljnost jamčena, ali vam vrnem denar. J. Hribernik, L. Box 28, Glenson, Ohio.

PRODA SE

malo posestvo v Burlington, Wis. Za pojasnila pišite ali pa pridite osebno na naslov: G. K. 720 Lewis SRtreet, Burlington, Wis.

(Adv.)

JUGOSLOVANOM V CHISHOLM IN OKOLICI.

Naša Banka vabi vse rojake, da se jo poslužijo v svojih zadevah ker:

Je velika in varna banka z vsem premoženjem s svoto nad $1,600,000.

To je banka kier dobite vso postrežbo. Naši odjemalci so naši prijatelji in mi smo vedno pripravljeni z veseljem postreči, ne le v bančnih zadevah temveč v vseh ozirih kjerkoli mogoče so naše skušnje in moči vam na razpolago.

Vaš rojak J. Osbolt je tukaj za vse vaše potrebe, oglasite se pri njemu.

Kadarkoli mislite o bančnem podjetju tedaj se spomnite na:

FIRST NATIONAL BANK,
Chisholm, Minn.

Semena.

V zalogi imam najboljša vrtna, poljska in cvetlična semena.

Semena pošiljam poštenje prosto, torej nikakih stroškov za poštnino.

Pišite po brezplačni cenik.

MATH. PEZDIR
Box 772, City Hall Sta.
NEW YORK, N. Y.

DR. BALDWIN
112½ W. Lake Street,
Chisholm, Minn.

Odvisen zdravnik — voljan sprejeti društvene člane po nizkih cenah, nobene zveze s rudokopnimi družbami vsled tega neodvisen, da vam lahko točno in dobro ustreže po nižji ceni kot ste jo plačevali. Preiskovalni zdravnik za 31 raznih društev in klubom.

ZNIŽANA CENA.

Dospelo je novo suho grozdje.

Muškatel zelo sladko debele jagode, bakca 50 funtov	$ 6.50
Cipar grozdje, največje in najsladkejše jagode, bakca 28 funtov	$ 4.20
Malo črno grško grozdje, zelo sladko, bakca 50 funjov	$ 6.50
Fige v roštah, bakca 110 funtov	$10.75
Brinjeve jagode, vreča 132 funtov	$ 9.20

Z naročilom pošljite denar.

MATH PEZDIR,
Box 772, City Hall Sta.,
New York, N. Y.

LJUDJE S KILO

Vržite stran Vaše pasove

Tisoče ljudi s kilo je zadobilo veliko odpravo z uporabo STUART'S nove izvajalne PLAPAO podlage. Kar onesnažuje zavzemajo vse vaše pasove proč z jekleno, gumijem in drugimi obvezami ki vas žegnajo. Naj vam mi pošljemo zač.

Zastonj na poskušnjo Plapao

Ne zadušamo nikoder zato. Dajte da vam pošljemo dokazov, kaj se da vse PLAPAO PODLAGE storiti, dokaza drugim. Pošljemo vam knjigo o kili, kjer so razna poročila o ti bolezni. Mi imamo zapisane izjave iz vseh krajev dežele, kjer se vidi, da je PLAPAO PODLAGA pomagala vsem kilo. NE ČAKAJTE, NE ODLAGAJTE. Pošljite nam vaše ime in naslov ko DANES. Mi vam pošljemo zastonj, na poskušnjo naš "FREE TRIAL PLAPAO" ko kaže o odstranjenju kile. Naslovite na PLAPAO CO., 2869 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.—(Adv.)

UPRAVNIŠTVO

opozarja vse naročnike in druge čitatelje, naj nikar ne kupujejo nobenih posebnosti iz posamezmih oglasov, ki se nahajajo v listu, ker nekateri so direktno zapeljivi. Vsak naj bo zelo previden in se vselej, če je mogoče predno kaj kupi iz oglasov, prepriča. Za vse oglase so odgovorni le oglaševalci sami, nobene odgovornosti ne prevzame upravništvo in ne lastnik lista. Oglase imamo zato, da nam pomagajo plačati list, kateri je vsak dan dražji v tiskarni in vse povsod. Torej bodite previdni, če se pa nabrišete, tedaj vse to pripišite sami sebi in ne nam.

Upravitelj.

LOOK OUT ZA PIJAČE

katere se zdravo kot je Triglav Cof, prejšen grenec z poličko, savoj 75c. TOTEG savoj 75. SLIVOVIC savoj 75c. ROSE savoj 75c. Enzian (GENTIAN) 75c, in druge šnapse v salonu. BRINJEVEC starega kraja po 16c funt, 12 funtov $1. Naročite in za vse tukajšne, ki imajo v vsebi mari manj kot pol grada pa do gradov, stane $3.00. Pišite po cenik za prodajalci Gauge, velik komision, cene vsebujejo tudi poštnino, samo mal brinje ne. Naročil se ne pošlje, ako naprej poslano.

A. HORWAT, 1903 W. 22nd St., Chicago.

31

Washington

je sedež Patentnega Urada Združenih držav in naš najvišji slovenski urad se nahaja samo v Washingtonu blizu Patentnega Urada. Na ta način nam je osebno mogoče urediti vaše patentne zadeve najbolj točno — najbolj poconi in najboljše.

Ime A. M. WILSON je znano že 31 let.

Pišite še danes za naše slovensko brezplačno knjižico glede izumljih in patentov.

A. M. WILSON, Inc.
Successors to the late A. M. Wilson
PATENTS
312 Victor Bldg.,
WASHINGTON, D. C.

H. J. FITZGERALD,
OSKRBNIK POGREBOV.
Miners State Bank Bldg.
Telefon 61-R, Chisholm, Minn.
Prodajam zamogvstne svete cvetlice, slike in okvirje.

Ustanov. 1896
Tel. Lawndale 0441-4416
EMIL BACHMAN, Inc.
potrebujete li
Aparatlike, barometre, metre, kondenzatorje, regulije in druge znanstvene potrebščine.
Dajte nam priliko vam postreči.
2107 So. Hamlin Avenue
Chicago, Ill.

PROLETAREC
je slovensko glasilo socialistov na ozemlju v Ameriki. Vsak delavec in rojak, ki se zanima za socializem, bi ga moral redno čitati, kar vam kaže
prave slike socialistov.
Naročnina znaša $2.50 na leto, $1.50 na pol leta.
Naslov: PROLETAREC,
2639 W. 26th St.,
CHICAGO, ILLINOIS
Pišite po naš cenik knjig.

NAROČNIKI POZOR

Znamenje (March 31-2 pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Pomeni je pravočasno, da vam list ne ustavimo. Ako listu prejmete, je mogoče vaš list plačan, ker ni bil plačan. Ali je vaš list plačan in ga prejmete, je mogoče vaš naročnina, vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi državni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnino za celo leto $5.00 in za pol leta pa $2.5

Člani S. N. P. J. plačajo pol leta $1.90 in za celo le $3.80.

Za mesto Chicago je leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.0

Tednik stane za Evro $1.70. Člani doplačajo sam 50c.

Naročnino lahko tudi sam pošljite na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

...ALELNA NAZNANILA S. N. P. J.

...AD IZREDNIH PODPOR SO PRISPEVALI SLEDEČI:

...lo dr. štev. 192, Milwaukee, Wis. Ivana Perko.	$ 8.75
...o med člani dr. štev. 29, Thomas, W. Va. Rudolf Mestek.	10.72
...lo dr. štev. 144, York Run, Pa. Anton Cvetko.	4.00
...lo dr. štev. 52, Broughton, Pa. John Dolinar.	15.00
...lo dr. štev. 201, Hastings, Colo. Martin Kovach.	20.00
...lo dr. štev. 40, Durango, Colo. F. Erzek.	2.00
...lo dr. štev. 412, Frederick, Colo. Frank Slobko.	2.00
...lo dr. štev. 318, Baggaley, Pa. John Besnik.	5.00
Skupaj	$ 67.47
Prejšnji izkaz	$218.20
Skupaj do sedaj poslano na gl. urad	$285.67

Vincent Geistar, predsednik SNPJ.

...RADA PREDSEDNIKA ...VNEGA POROTNEGA ODSEKA.

Anton Štrajnar, član dru...Jugoslovani", štev. 186, v ...lle, Ill., je predložil dru...ji bolniško nakaznico, ...e za 12 dni. Nekaterim ...se je zdelo, da brat ni de...itke podpore za toliko ...vel se je prepir. V teku ...ira je brat Štrajnar po...ajo ravnokar predloženo ter jo je vtaknil v ..., kjer je zgorela.

...u priti čeki iz glav...da se je med temi tudi ...ek za brata Štajnarja, ...a za devet dol. Uvedla se ...va, kako je to mogoče, ...al ček, čeravno je na...gorela v peči. Preiska...mala, da je soproga bra...ja, sestra Mary Štajnar, ...a bolniško nakaznico ...l zneseč (devet dol.) ...to poslala na glavni u...tvo je nato sestro kas...i enomesečno suspenzijo. ...vestam se ta kazen ni ...ostna ter so vzeli pri...vor porotni odbor je sklé...

...da mora brat Anton ...rejete svote devet do...ti povrniti.

...da se sestra Mary Štaj...ja zato, ker je ponare...ko nakaznico, a stu...m za dobo dveh mese...ter se prične njena ...e s dnem 25 marca, ter ...e dnem 25 majnika.

...Vider,
...Terčelj,
...Gerček.

...A GOVORNICA.

...i članov S. N. P. J. ...atoljev Prosvete.

...Heights, Mich. — Na...štejo 34 članov, a pri ...m se ne udeležuje sej več ...kih osem ali devet član...r je vsekakor žalostno ...Kaj je neki vzrok temu? ...m in eden ustanoviteljev ..., mislim, da lahko izrazim ...voje mnenje.

...i mesec sem bil bolniški ...valec in dobil sem dopisni...grem takoj obiskat obolelo ... Šel sem takoj nato, ko ...vrnil z dela domov. Čud...lim je zdelo na domu bolne ..., kako da nisem prišel že ...er članica je, kakor so po...obolela že početkom tedna. ...em prišel šele konec tedna. ...ica, ki sem jo sprejel, je ...tajnikove žene, ki opravlja ...gove posle, ako ni prisoten. ...al sem o priliki svoje mne...a kar so nekateri molčali, ...pa so rekli, da to nič ni in ...o ostalo. Mnenja sem, da bi ...lje, če bi v slučaju da ni ..., nadomestoval kdo drugi ...članov, kar bi bilo gotovo ...kot nekdo, ki niti pri dru...i.

...je tajnik odšel, je rekel, da ...oten le nekaj časa in ko se ...tu razmere izboljšale, da bo ...prišel k nam. Minila sta že ...meseca in bo tako lahko še ...li več, da bomo brez tajnika. ...smo tajnika bč. J. Tifolta, ...mu niso dopuščale delavske razmere, da bi bil še nadalje in ko bi ga bili čakali, bi bilo tako še danes, čeravno je od tedaj že minilo leto in pol. On sam je spomal, da tajnik mora biti v kraju, kjer je društvo, zato je odklonil.

Kam se bo sedaj obrnil član v društvenih zadevah, ko ni tajnika; na njegovo ženo, ki ni članica tega društva in ji niso razmere znane? Pri društvu je polovica članov, ki so stalno v naselbini, zato bi ne bilo treba tega.

Kot ustanovitelj društva št. 266 SNPJ, si usojam pozvati člane, da se številneje udeležijo prihodnje seje, kjer bomo razpravljali o stvari, ki je velike važnosti za društvo. Kar se mene tiče, nimam nič proti nikomur, naj bo tajnik ...torkoli, treba je, da je v Muskegon Heightsu. Želim pa, da se na take dopisnice ne bom nikdar več ozral, kar se na nje tudi ne more pravilno odzvati, ako jih ne prejmemo pravočasno.

Pridite torej vsi člani našega društva na prihodnje seje. — A. Mrzlu.

Dubuque, Iowa, 22. marca 1922. — Cenjeni: — V zadnjem času se je razvila v Prosveti precej živahna polemika radi nagrad, ki se plačujejo nekaterim. Iz kritik, ki se bavijo z nagradami, se vidi, da se je začelo članstvo S. N. P. J. zanimati za gospodarstvo pri jednoti. Ta pojav dokazuje, da je pričelo članstvo misliti, kar seveda ni ljubo gotovim ljudem.

V 62. štev. Prosvete sta izšli dve izjavi, kjer se trdi, da se ni prejelo nikakih nagrad, temveč samo plačilo za storjeno delo. Sicer sta ti dve izjavi precej šodni. V njih ne boste našli pravih dokazov, pač pa navadno igranje z besedami. Dokler se niso oglasili člani SNPJ s kritikami proti nagradam, so se podobna plačila vedno imenovala nagrade in nihče ni ugovarjal proti takemu imenovanju. Ali ni to žavijanje besed podobno mlatenju prazne slame? Zdi se, kakor da je nekaterim ljudem bolj mar mešati pojme, mesto da se upoštevajo pravila S. N. P. J.

Br. gl. tajnik prejema za njegovo delo primerno plačo. Dvomim, da bi dobil za podobno delo, ki ga opravlja pri jednoti, boljšo plačo kje drugje. Ako upoštevamo njegovo šolsko in strokovno izobrazbo, je njegova plača višja kot jo pa prejemajo bolj izobraženi ljudje. Brat Turk bi moral biti pač nekoliko hvaležen SNPJ, kajti on kot vešletni uslužbenec si je pridobil praktičnega znanja večinoma pri delu v uradu SNPJ. Če se je sistem poslovanja kaj izboljšal, ima sedaj brat Turk gotove manj dela, kar je pač njemu v korist. Če ima pa sedaj ravno toliko dela kot prej, je bilo pa vsako zboljšanje, če se to sploh more imenovati zboljšanje, brezpotrebno. Ako bo članstvo še vnaprej dopuščalo nagrade, potem se kaj lahko zgodi, da se bo izboljšanje sistema še nadalje vršilo doma, računi takega dela se bodo pa nosili na seje SNPJ. Nemesten je tudi poziv, ki ga je naslovil brat Turk na predsednika nadzornega odbora, ček, da naj da slednji preiskati delo po strokovnjakih. Ali naj člani SNPJ plačujejo poleg nagrad še strokovnjake? Nekoliko več previdnosti pri nasvetih bi ne škodilo.

Člani SNPJ plačujejo že sedaj visoke asesmente. Konvencija in kar je bilo z njo v zvezi, je stala člane blizu $40,000. To je velikanska vsota, ako vzamemo v poštev naše razmere. Pri jednoti je potreba več ekonomije. Ako čitate poročila nekaterih uradnikov, gre ljudem, ki ne poznajo razmer skoro na jok, ko čitajo tista poročila. Poročila predsednika SNPJ in nekaterih drugih so vedno tako sestavljena, da prikazujejo velikanske skrbi in težko delo, ki ga opravljajo. Prikazujejo se kot nekaki mučeniki, ki mnogo žrtvujejo, v korist slovenskega naroda, kajpada! Nekateri dobri ljudje, katerim niso razmere dovolj znane, jih pa seveda pomilujejo. Ljudje, katerim so razmere bolj znane, smatrajo tiste jokave, iz "rodoljubnih" krokov pobrane in prešvečene fraze, zoperstim.

Prej ali slej bomo morali Slovenci spoznati, da se bo moralo nastopiti novo pot v upravi slovenskih podpornih organizacij. Sedanji sistem upravljanja je okoren in zastarel. Spoznati moramo, da so podporne organizacije strogo trgovska podjetja in se bi mogla tudi kot taka upravljati. Vsak kandidat, najsibo za katerokoli mesto v uradu organizacije, bi moral napraviti skušnjo, s katero bi se dokazala sposobnost kandidata. Vse tiste lepe besede o bratstvu so za člane malega pomena. Ako član ne plača točno asesmenta, ako se ne ravna po pravilih, se ga enostavno črta iz jednote. Pri tem se ne ozira na nobeno bratstvo, ne upošteva se nikakih ideslov. Kadar bo članstvo podpornih organizacij spoznalo, da je treba postaviti na važna mesta najbolj zmožne ljudi, ki bodo morali njih sposobnost dokazati s skušnjami, tedaj bodo postavili podporne organizacije na trdno stališče. Kadar se to zgodi, tedaj bo prenehalo tisto sentimentalno štokanje o trpljenju in medsebojno hvalisanje, ki je v navadi med nekaterimi odborniki. Ako se postavijo podporne organizacije na to trdno trgovsko podlago, kamor v resnici spadajo, takrat bo v uradih izginilo tvorjenje raznih klik, ki intrigirajo ena proti drugi na škodo celokupnemu članstvu.

Ko se je v januarju razpisale par služb pri SNPJ, so morali kandidatje za te službe navesti gotove zmožnosti. Za nekatere službe se je zahtevalo znanje slovenskega in angleškega jezika, knjigovodstva, pisanja na pisalnem stroju itd. Take zahteve so seveda umestne, da se dobi v urad zmožne moči. Toda take zahteve za manj važne službe se pretirane, dokler so na višjih mestih ljudje, ki ne posedujejo zmožnosti, katere se zahteva od nižjih. Koliko uradnikov v upravnem odseku SNPJ je n. pr. zmožnih slovenščine in angleščine v besedi in pisavi? Najbrže ni med vsemi temi uradniki niti enega, ki bi bil zmožen slovenščine in angleščine v besedi in pisavi. Dokler se te stvari ne spremene, je neumestno zahtevati več zmožnosti od nižjih kot od višjih.

Brat Vider piše v 56. štev. Prosvete, da je bil predlog za odpravo nagrad sprejet na clevelandski konveneiji. Vprašuje tudi, zakaj ni tega predloga nikjer v pravilih SNPJ. Na ta vprašanja merodajni faktorji molče, kot da bi bila ta vprašanja brezpomembna. Tukaj je nekaj nejasnega; morda se skriva za tem molkom konjsko kopito. Pozivljam torej brata predsednika SNPJ, da pojasni, zakaj ni predloga za odpravo nagrad v pravilih SNPJ. To pojasnilo je bolj važno, kot vse zavijanje in igranje z besedami, ki se ga poslužujejo nekateri. Dolžnost predsednika in drugih uradnikov je, da odgovarjajo na vprašanja članov SNPJ., ne pa da previdno molče, kadar se stavijo podobna vprašanja. — **Alois Benigar**, član dr. štev. 344.

Euclid, O. — Nekoliko pojasnila, oz. odgovora na dopis v št. 62 Prosvete od odbora društva Zavedni sosedje št. 158 SNPJ. v Nottinghamu odboru Jugoslovenskega narodnega doma v Euclidu.

Vsak rojak v naši precej veliki naselbini dobro ve, kako je zrasel JND v Euclidu. Pred tremi leti so se sporazumela tri društva, in sicer društvo Zavedni sosedje št. 158 SNPJ, društvo Slovenski dom št. 6 Clev. zveze, in društvo Jutranja zora št. 145 ILZJ, ter s težkim delom in trudom pridobila toliko, da so kupila malo zemlje s staro stavbo zapuščene cerkve. Poldrugo leto so bila ta tri društva lastnik te posesti in se med tem časom na vse načine prizadevala za vspeh doma, tako da je res pričel dom rasti z dnem, vedno bolj, dasi to par članom gotovo ni bilo po volji, češ, društva bodo to lastovala, zakaj bi mi ne lastovali.

Zbralo se je nekaj njih in delovati so pričeli na ta način proti lastnim društvom, hoteli so vpeljati nekake delnice za dom. Posrečilo se jim je, da so nekako zmagali in osnovali društvo JND, ki sedaj obstoja že poldrugo leto. To so dosegli potom kolč, katero so obdržavali vsaki večer pred volitvami, da so dobili nekatere člane na svoje roke in jih naučili, kako in kdaj morajo pri volitvah dvigniti roke.

Društva so na ta način izgubila pravico do doma in pustila se jim je samo pravica, da lahko vsako društvo obdržava v domovi dvorani seje, za kar pa morajo prostor seveda plačevati in imajo vsako samo po en glas, to se pravi, če so volitve, da društvo glasuje samo s enim glasom lahko.

Omenili smo, kako je takozvani JND zrasel in omeniti hočemo še, zakaj se odbor tega doma tako jezi nad nami ter nas vlači po časopisih.

Nekaj članov JND je ustanovilo dramatično društvo, seveda na stroške doma, katero naj bi prirejalo igre enkrat v hrvaškem in drugič v slovenskem jeziku. V hrvaškem jeziku so priredili predstavo četrto nedeljo januarja l. l. in slovensko so mislili prirediti v soboto zvečer dne 11. marca isti večer kot se vrši redna mesečna seja našega društva. To je vse dovolj lepo, če bi nas bil odbor JND ob pravem času obvestil za predložitev zadeve na seji in bi se bilo zadovolno uredilo brez kakega posebnega ugovora. Toda odbor JND najbrže mislil, da naše društvo mora kako stvar storiti, ako hoče ali ne in je obvestil naše društvo za predložitev seje komaj par dni pred sejo kakor sam odbor JND priznava. Zato je odbor društva Zavedni sosedje št. 158 jim odgovoril, da za ta večer ne more seje preložiti radi važnih zadev, v korist društva in jednote. Naše društvo je že teden dni pred tem, koga je odbor obvestil za preložitev seje poslalo vse svoje člane potom Prosvete, naj se kolikor mogoče vsi udeleže seje radi važnih ukrepanj. Ko jim prvič nismo mogli dovoliti, da bi odstopili dvorano, so prišli še drugič in nas hoteli prisiliti, naj se umaknemo in sedaj pišejo po listih, da jim je predsednik dovolil, kar pa ni res. Naš predsednik ni ničesar dovolil, saj kot ena sama oseba po pravilih jednote sploh ne more kaj takega narediti. Če odbor JND tega ne ve, naj se v drugič prepriča predno nastopi take koraka. Naš odbor je v drugič vztrajal na istem stališču kot prvič, a to še ni bilo dovolj; prišli so v tretjič in še osebno k predsedniku našega društva. Prisilili so ga, naj reče "da", iz česar se vidi in se vsak lahko prepriča, da nam hočejo zapovedovati. Toda naše društvo obstoji iz mož, ki si ne dado zapovedovati in vztrajajo pri svojem, kar se jim vidi pravilno. Zato pa se je odbor JND strašansko razljutil, dal nas v časopise s namenom, naj rojaki širom Unije zvedo o našem društvu, kar pa ne smatramo za drugo kot reklamo za naše društvo.

Igro so preložili na drugo soboto večer dne 8. aprila, to je isti večer, ko se ima vršiti redna mesečna seja našega društva. Ali ni to očividen dokaz, da nam hočejo komandirati? Mi imamo najeto dvorano vsako drugo soboto v mesecu; soboto prej je prosta in soboto poznej je tudi prosta; zakaj torej se poslužije ravno druge sobote? Ali ni jasno, da hočejo "zmagati" nad našim društvom?

Vsak posamezni rojak naj sam presodi, če smo imeli prav ali ne. Seveda hočejo svetu povedati, da smo mi proti JND, kar pa tudi ni resnica. Delovali smo dovolj in še delujemo, toda kaj nam to pomaga, če nas oni zato zaničujejo in vsako stvar preprečijo, kar bi bilo v korist doma samega.

Tri društva so, ki so dom zezidala in sedaj imajo to za zahvalo. Mi samo omenjamo, da je društvo prvo, potem šele pride dom, kajti pri društvu ima član v slučaju potrebe podporo in ostali za njim dobe pogrebnino; pri domu nimamo ničesar. In to je še posebno lepo, da nekateri člani našega društva, bolni ter vlečejo podporo, imajo za časa bolezni dovolj časa za premišljevanje dopisov in delanje razdora med članstvom in občinstvom sploh. Svetovali bi jim, naj se malo prikrajšajo z eno radodarnostjo, ker ona škoduje zdravju in žepu.

Vprašali bi jih tudi, kako morejo pisati o slogi in bratstvu, ker je ravno v njihovem odboru nekaj oseb, ki so izruvali vsako prijateljstvo in bratstvo s koreninо vred v svojo korist, ter zasejali med nami neprijateljsko razmerje. Ravno onim, ki sedaj najbolj kriče, da jim je vseeno Slovenec ali Hrvat, se pri priliki lahko dokaže, kako resničen je njih izrek. — Odbor društva Zavedni sosedje štev. 158. — Društveni pečat in sledo podpisi.)

Cleveland O. K polemiki glede izplačila računa, priloženega od brata gl. tajnika, kateri račun je gl. odbor na zadnji seji odobril in izplačalo nakazal, se hočem oglasiti tudi jaz. Ni moj namen braniti gl. tajnika, kajti brani naj se sam, ampak čudno se mi zdi, da naše članstvo nikdar ne loči kake zadeve, kam ista spada. Br. glavni tajnik je v svojem posebnem poročilu o delu izvršenem za časa njegovega službovanja kot gl. tajnik poročal, da je zboljšal sistem uradovanja, vsled česar je bilo mogoče prihraniti eno delovno moč. To poročilo je vzela konvencija na znanje. Br. Turk je pričakoval, da se mu bo za to dala primerna nagrada, kajti dosedaj je še vsaka konvencija dala gl. uradnikom nagrade, če je bila z njih delom zadovoljna. Zadnja konvencija je nastopila proti vsaki nagradi, vsled česar tudi gl. tajnik ni dobil za omenjeno delo nikake odškodnine, ter so mu je reklo, naj predloži tozadevni račun. S tem je bila zadeva za konvencijo končana, kajti pregled in odobritev računov ne spada v njeno področje ampak v delokrog gl. odbora. Ce bi konvencija vsak račun cešetala in odobrila ali zavrgla, potem bi bila lahko še nekaj časa trajala. Seve veliko naših članov je tako malenkostnih, da mislijo, da vsaka zadeva spada pred konvencijo in posebno, kolikо stane ista. Čas se trati po nepotrebnem. Ako je glavni odbor priposnal račun gl. tajnika je s tem zadeva rešena, kajti če ne zaupate toliko gl. odboru, da bode znal ločiti, če je predložen račun vreden izplačila ali ne, potem je najbolje, da mu odvzamete gospodarstvo in isto kar vsemu članstvu izročite, da bode vsak po svoje reševal. Ne bodimo tako malenkostni in glejmo za pravi napredek jednote. Posebno onim članom polagam to na srce, ki se delajo precej učene, pa s takimi malenkostmi tratijo čas, ko je dela drugje dovolj za napredek in korist jednote. Pozdrav vsem. — Ludvik Medvešek, član št. 5.

Claridge, Pa. — Pred par dnevi, je prišel k našemu rojaku Štepanu v sosedni naselbini Mc Cullough, neki tujec govoreč naš jezik, in prosil za prenočišče, katero je tudi dobil. Ko je odložil svoje stvari, izvleče iz žepa 150 dol., katere je hotel dati v pohranо čez noč in to v pričo več prisotnih, ki so še bedeli, dasi je bilo že ob pozni večerni uri. Dal je denar gospodarju, toda kljub temu se ni hotel podati k počitku, dasi je že bilo čas. Čakal je, da so vsi polegli razen gospodarja. Naenkrat je zahteval dati nazaj prej v pohranо izročeni denar. Naš rojak v tem ni nič dobrega slutil in rekel, da vrne denar kot mu je bil izročen v prisotnosti prič. Sklical je naglo par svojih "boardarjev", ki so bili na mah v kuhinji in gospodar je odštel zahtevani denar tujemu gostu in mu pokazal vrata. Naši fantje so pa storili svojo dolžnost in stopili za pritepencem, katerega so težko dohajali in mu jih delili v zadnjo stran. Jasno je, da je bil namen lopova oropati našega rojaka, ko bi bilo enkrat potihnilo vse, kar mu je pa izpodletelo. Zato rojaki varujte se nepoznanih tujcev posebno v sedanjih časih, ko ne poznate lopova od prijatelja.

Zadnji čas se nekaj govori o nabavi zastave za dr. Brateljub. Sicer so zadnja leta prišle, zastave uniforme in kape nekako iz mode pri Slovencih, ker edini znak, ki se še vedno pri raznih prilikah so regalije, in za vsakdanje nošo gumbi. To je vse, kar je ostalo in bo ostalo še v nadalje. Nisem ravno nasproten zastavi, ampak odloči naj se to na poznejši čas, ko bodo morda razmere prijale za tako stvar. In če se tudi že kupi zastava, kupi naj se umerilka, s trakom v naših barvah in društvenim napisom, ki se lahko dobi, ne od izdelovalcev zastav, ampak od Sears, Roebucka, bo ravno taka in po isti ceni.

Kar se tiče slovenske zastave same, kot v velikosti ali mesi sami, katera je v navadi pri drugih narodih, bi ne prijala našim očem. Mi smo navajeni, da kadar govorimo o zastavi, se nam vsiljuje misel na trobojnico kakih 5—6 metrov dolga, kot smo jih obešali v stari domovini na mlaje. Res, da se zadovoljimo tu in tam, ko vidimo malo zastavo kratko, kot so drugih narodov, toda pri tem se nam nehote vsiljuje misel, da bi vprašali kje je še drugo.

In o uniformah (bo marsikdo rekel, da o teh pri nas nihče negovori) je pa tako, da nikakor ne pristojaje delavcem, kajti kdor hoče nositi uniformo, mora imeti zraj nekoliko taktike. Pri tem bo marsikdo rekel, češ, da imajo angleška društva uniforme. Res, imajo jih, ampak le tisti, ki imajo čas zato, da praktcirajo za slučaj ko so poklicani, da se bolj postavijo. Delavcev pa kot takih ne pripuste v svojo sredo razen, če se podvrhejo tozadevnim vajam, kar pa naravno za navadnega delavca, ki gara cel dan po topilnicah ali drugod, ni mogoče. Na pr. priredimo parado v soboto ob 4. uri. Majhar ali kak drugi delavec, ki je garal in težko vlačil svoje trudne ude za seboj celi dan pri svojem delu, pride od dela ob treh. V eni uri se nikakor ne more dostojno pripraviti za uniformo, da bi občinstvo, ki se postavi ob cestah, ne delalo opazk, češ: "ta je že črn okrog oči, ta ima še črna usesa, ta se še ni imel časa obriti, tà je kreljev", itd. Tako po mojih mislih uniforme niso za delavce. Ampak ne mislite, da mislim na vas. Ker do danes še nisem videl nobenega v nji.

Bilo je pred leti, ko so Italijani obhajali neko slavnost v naši naselbini. Oblekli so v uniforme bersaglierov, in uniforme Italijanskih častnikov. Oboroženi so bili vsi z kavalerijskimi sabljami. Neki stari Italijan, pa ki se tudi ni bil obril niti dobro umil, je jahal malo mršavo kljuse, s katerega so se mu noge malo da ne po tleh vlekle, in vodil parado. Ker je nosil "šolne" in imel bolj kratke hlače, vam ne opisujem njegovega vpliva na gledalce, kajti držali so roke na ustih. Istotako je bilo pri drugih "paradah", ker znano je vsem, da se ti ljudje ne zmenijo dosti na snago, je bilo res videti nekaj "izvanrednega". Ker so ob tisti priliki privreli Italijani od vseh strani, ženske in vse, bil je prizor, kot da imaš pred seboj tipično italijansko vas. I vi, ki ste to videli, ste se lahko prepričali. Ne pišem tega zato, da bi jih smešil, ker oni pri najboljši volji niso mogli boljše kot delavci storiti, ker ko so prišli od dela domov, so naglo nataknili svoje cape nase in hajd, še čevljev niso imeli časa zavezati.

Tako, po mojem mnenju regalija in gumb popolnoma zadostujeta kot društveni znak, bodisi zato ali drugo priliko. Seveda, drugi so pa zopet nasprotnega mišljenja. — John Rašich.

Johnston City, Ill. — Dne 26. t. m. se je vršil v našem mestu shod "Prijateljev Sovjetske Rusije", pri čemur je govoril K. Mikalački iz Detroita, Mich. Govoril je o celem preobratu v Rusiji, gibanju delavstva in sedanji njegovi vladi. Posebno je naglašal, da je tudi v Ameriki potrebno, da se delavci organizirajo politično in strokovno, da tako pridejo prej do upravičenih zahtev, za katerih izpolnitev se poteguje zavedni proletarijat. Slikal je žalostni položaj stradajočega ljudstva ob Volgi v Rusiji, koliko ljudi podleže izstradanju. Če bi Amerika priznala sedanjo rusko vlado, pričela trgovino z njo, tedaj bi ne bilo treba prositi pomoči za stradajoče v Rusiji, je rekel. Ker buržvazija odklanja vsako pomoč nesrečnemu ljudstvu, je dolžnost vsega delavstva,

da pomaga stradajočim. Rekel je, da predstavniki raznih ver strašijo ljudi, da je Bog kaznoval ljudstvo v Rusiji, ker so se uprli proti gosposki, in da so tako kaznovani za njihovo krvoločnost. V resnici je ravno nasprotno. Oni branijo svobodo, katero so pridobili, in jim jo hočejo sedaj vzeti francoski in angleški mogotci, podpirani od ameriških finančnikov, od drage strani, pa japonskih kapitalistov.

Na dan zbora je bilo tako deževno vreme, a kljub temu so se potrudili Jugoslovani in prišli v velikem številu. V naši naselbini so rojaki razmeroma zelo napredni. Ko se je pričelo agitirati za lastni dom, ni bilo nobenega, ki bi ne bil na kak način pomagal. Tu niso ljudje naseljeni, da bi prišli naravnost od svojega doma, temveč imajo malone vsi precejšnje izkušnje in so večinoma vsi že mnogo žrtvovali v boju za napredek in osvoboditev iz masdne suženosti. Niso se torej ustrašili žrtvovati za dom, da danes lahko z radostjo gledamo na napek dela naprednih rojakov. Potomci se vas bodo s ponosom lahko spominjali, da ste postavili temeljni kamen k nadaljnemu napredku v naši naselbini.

Dne 1. aprila bomo odprli dvorano, oz. Slovenski dom. K tej otvoritvi bo prirejenih več drugih zanimivosti in plesi, ki pričnejo ob drugi uri popoldne. Vse Jugoslovane se uljudno vabi, da posetijo to prireditev, ker s tem bodo pomagali do nadaljnega napredka.

Sedaj, ko imamo lastno dvorano, nam je treba knjižnice, dramskega društva itd. Delovati moramo vedno dalje, da bomo pokazali tujim narodnostim, da vlada tudi med nami razredna zavest in sta nam pri srcu izobrazba in napredek. Torej vsi na veselico dne 1. aprila. — **Frank Martinjak**, predsednik doma.

Cleveland, O. — V središču klevelandske slovenske naselbine je nastalo veliko zanimanje za Slovenski narodni dom. Direktorij S. N. doma je dal oklic na vsa društva, ki so vedno leta podpisala delnice, naj bi podpisane delnice plačala do 31. marca.

Eno teh društev je tudi naše društvo Napredne Slovenke, katerega članice so na seji v februarju razmotrivale, kako bi uredile zadevo. Kajti treba je še celih $800. Med članicami se je pričelo s kampanjo za posojilo društvu in kmalu so se odzvale štiri članice, da posodijo društvu vsaka po $25, torej $100, ostalo, kar bo še treba, bo posodila ena članica proti obrestim. Naše društvo ima $650 naloženih na banki, zato bo ena članica treba posoditi samo še $100, da se bo tako dne 29. marca lahko plačalo podpisano vsoto za delnice in bo poleg tega še ostalo v društveni blagajni. Društvo bo torej s tem imelo plačanih za $1970 delnic, za $200 pa bo imelo dolga.

To je torej vse, kar naše društvo dolguje. Da so ti podatki resnični, imam kot tajnica društva zadostne dokaze, ki si jih lahko ogleda vsaka članica društva. Odločno protestiram proti onim, ki razširjajo govorice po naši naselbini, da bo društvo Napredne Slovenke propadlo zaradi prevelikega dolga. Celo med članicami imamo nekatere, ki vprašujejo, če je res tako govorenje utemeljeno, zato ponovno zanikam in pozivljem vse, ki so v dvomih, da se prepričajo o goranjih računih glede obstanka društvene blagajne.

Naše društvo šteje 160 članic, zato naj vse one, ki se zanimajo za obstoj našega društva, vzamejo v roke svinčnik in delajo račun, pa se bodo prepričale, da bo naše društvo šele leto dni, ako ne bo kakih posebnih stroškov, imelo dolgujoče vsoto plačano in to celo brez vsake veselice. Članice društva, raditega ne bodite v skrbeh.

Pozivljem vse, da se udeležite seje dne 6. aprila, kjer boste lahko slišale poročilo o trimesečnem računu, obstoju in delovanju društva, da bo vsaka na jasnem in je nepotreben vsak strah. — **Mary Bajt**, 1048 Addison Road.

SLIKE IZ NASELBIN.

Smithfield, Pa. — Rojakom naznanjam žalostno vest, da je nemila smrt ugrabila iz naše srede Gertrud Bergine, ki je podlegla po dvamesečni mučni bolezni v starosti 45 let.

Pokojnica je bila članica društva "Triglav" št. 291 SNPJ., katerega člani so se udeležili pogreba, kakor tudi člani društev št. 146 in 144 SNPJ. Pogreb se je vršil dne 8. marca na katoliško pokopališče v Lakronu, Pa., kakor je pokojnica želela. Pogrebne molitve je opravil rojak, župnik v Lakronu.

Do srca nas je ganila pretresujoča žalost soproga in jokajočih otrok, in slehernemu so stopile solze v oči, ko sta župnik in organist zapela žalostinki "Blagor mu" in "Nad zvezdami". Hrepeno smo se poslovili od odprtega groba, je v imenu društva govoril **Frank Klemenc**, član društva 291 in se zahvalil vsem, ki so bili v pomoč in tolažbo ob času bolezni in smrti pokojnice ter je spremili k zadnjemu počitku. Hvala jim vsem.

Tebi draga članica, pa kličem, počivaj v miru in lahka naj ti bo ameriška zemlja, na kateri si se borila 26 let. Zapušča osem nepreskrbljenih otrok in soproga.— **Ella Klemenc**, tajnica društva Triglav.

Terra Alta, W. Va. — Iz "State Tuberculosis Sanitarium" v Hopementu, W. Va., sem dobil obvestilo, da je umrl član našega društva št. 288 SNPJ br. Anton Knafelje in sicer dne 19. marca zvečer. Takoj na to smo sklicali izredno sejo, da se ukrene vse potrebno glede pogreba pokojnega brata. Šla sva s predsednikom društva v Terra Alto, kjer sva dobila truplo pokojnika pri pogrebniku ("Fike"). Poskrbela sva vse potrebno, nato pa odšla v Sanatorij po potrebne podatke o smrti pokojnega Antona.

Umrl je za sušico v starosti 27 let. V zavodu za jetične se je nahajal 22 dni v Hopemetu, kamor je bil poslan iz Wheelingu, W. Va. Bolehal je kake štiri mesece. Pokojnik je bil samec, doma iz "Beča" pri Št. Petru na Krasu, po domače Lokačev. Pokopan je bil na pokopališču v Terra Alti dne 24. marca. Sorodnikom pokojnika izrekam iskreno sožalje. — **Joseph Lustik**, tajnik društva št. 288.

East Moline, Ill. — Dne 22. t. m. se je težko ponesrečil pri delu rojak Frank Penca, predsednik društva št. 286 SNPJ. Nesreča se je pripetila pri podjetju Chicago, Rock Island železniške družbe, kjer je bil rojak zaposljen. Utrgal se je v tretjem nadstropju elevator, to je v višini kakih 35 čevljev. Penca je padel z iste višine in tako tudi neki Anglež. Oba se nahajata težko poškodovana v bolnišnici v Molinu. Br. Penca ima zlomljeno nogo in čeljusti močno poškodovane. V začetku je bilo malo upanja, da bo ostal pri življenju, toda pozneje so zdravniki izjavili, da se mu boljša.

Z njegovo družino obžalujemo tudi člani društva število 286 njegov nesrečni položaj in mu želimo čimprejšnjega okrevanja. Člane društva pozivljam, da priskočimo nesrečni družini na pomoč, kar je sploh naša dolžnost. — **L. Gradišek.**

JUG.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Spisal **Prokop Chocholoušek.**
Poslovenil, H. V.

I.

Kosovo polje.

V Prizrenu, slavni prestolnici srbskih carjev, je sklical car Lazar veliko posvetovanje. Tvrdko knez Bosne, Jurij Strašimirovič Balša, gospodar Albanije, Kastriota, vladar Skadra in širne okolice, so se osebno odzvali povabilu Lazarja; Šišman Bolgarski je doposlal odposlance k važnemu posvetovanju v Prizren. Car Lazar sam pa je zbral okoli sebe glasovite vojvode in svoja zeta, Miloša Obiliča in Vuka Brankoviča z mnogoštevilnim njiju spremstvom.

Ha! Muslimani so z ognjenim mečem prošli Azijo, že pada celo Carigrad v njih roke, in razpad preti tisočletni državi grških carjev; že so prisilili Bolgarsko k plačevanju davka, in tolpe bisurmanske plenijo doljno Albanijo. Po mestih in vaseh, kjer se preje ni čulo drugega glasu nego onega zvonov, ki so vabili Kristovo čredo v pravoslavna svetišča, in petja do v pravoslavna svetišča, in petja kristijanov, slavečih Boga, njegove svetnike in svetnice, je zvenel rezek, predirljiv glas muezina, in pravoslavno ljudstvo, videče tako ponižanje svoje vere, se je žalostilo in prosilo Boga vsmiljenja. Kajti needinost in lakomnost njegovih knezov, ki jim je bil kos zemlje, ugrabljen sosedu z bisurmansko pomočjo, ljubši, nego slava Krista, slava domovine, ni dopuščala ljudstvu drugega, nego prositi Boga pomoči in vsmiljenja. Bližje in bližje se vali nevarnost, podkipava prestol srbskih carjev, in kakor hitro bo ta podrt, potem gorje krščanskim narodom, ki jih doseže surova moč Turkov!

"Malenkostna sovraštva so nas često razdvajala, mi sami, prepirajoč se med seboj, smo klestili pot svojemu glavnemu sovražniku, krvavemu morilcu Kristove vere. Pozabimo že enkrat svoje sovraštvo — vsecobšo nevarnost odbije samo vsecobši odpor; zjedinimo se vendar enkrat v pogubo bisurmanstva v imenu svete, pravoslavne vere, v imenu naroda in domovine!"

Tako se je glasila Lazarjeva poslanica sosednjim knezom, njegovim podložnikom, in ubogali so, osebno so prišli, samo Šišman Bolgarski, katerega so muslimani strogo opazovali, je tajno poslal svoje odposlance k posvetovanju v Prizren.

V patriarhalnem svetišču vrši patrijarh Efrain slavnostno službo božjo ob navzočnosti knezov, vojvod in njih spremstev. Na desni strani oltarja sede knezi, nad njimi se vapenja narodna srbska zastava, dragocen paladij, posvečen starodavnim preroštvom: "Nihče ne bo dolgo vladal nad slavno Srbijo, če nima te zastave v svoji posesti!" Angeli so je prinesli iz nebes, ko je bil car Dušan kronan za carja. Zato je spravljena v posebnem oddelku glavnega oltarja med drugimi svetimi relikvijami, in kažejo jo narodu samo ob najimenitnejših prilikah. Samo prvi izmed vojvod je spoznan vrednim, da nosi to sveto zastavo. Ta pot pa je bilo težko voliti med dvema tekmecema, ki sta se poganjala za to prvenstvo.

Miloš Obilič in Vuk Brankovič, oba carjeva zeta, oba glasovita tako v boju kakor tudi na posvetovanju; in vendar je bil Obilič deležen večje naklonjenosti pri ljudstvu in pri carju. Brankoviča so občudovali, toda ljubili ga niso. Obiliča bo občudovali toda ljubili, in radi tega je bil obče priznan vrednim, da nosi narodni paladij na današnji slavnosti.

Molče se mu je umaknil Brankovič, toda njegovo zdaj rudeče, zdaj bledo lice je prišalo, kako težko je prenašal svoje demišljeno ponižanje; kajti v svoji častihlepnosti se je smatral za najboljšega in prvega po carju. Toda ali z besedico ni izdal svojih notranjih čutstev; na videz mirno je stal za carjem, skrbno opazujoč svete obrede. Drugod pa so begale njegove misli, ustnice je imel stisnjene, pesti tesno zaprte, temen vzdih se je včasih izvil iz njegovih prsi in kadarkoli se je nehote ozrl na Obiliča ali Lazarja pred seboj, je vsplamtelo njegovo oko v takem sovraštvu, da se je skoro sam prestrašil in ga hitro obrnil v tla. Vse se je dogajalo tako hitro, da nihče izmed navzočih, ki so gazili samo na svete obrede, ni ničesar opazil. Samo dve osebi sta bili v občinstvu, katerima ni ušla niti najmanjša njegova kretnja. Na levi strani oltarja je sedela carica Milica s svojimi hčerkami, z Maro, ženo Vuka Brankoviča, Vukasovo, ženo Miloša Obiliča, in z Milevo, krasno Milevo, ki je opevajo srbske pesmi, proroknjoč njenemu bodočemu ženinu, naj bo že kdorkoli, rajska razkošja v njenem objemu.

"Glasovit je Vuk Brankovič, slaven vojvoda, in Mara Lazarjeva, krasna kakor večerna zvezda, po pravici spada na njegovo junaško stran; večji pa je Miloš Obilič in Vukasova Lazarevna, krasna kakor zvezda in luna v enem svitu, še z večjo pravico naj objema njegove junaške prsi; toda, kdor dobi Milevo, krasno kakor jutranja rosa, ko jo poljubija luna srebrni svit, ta mora biti večji nego Vuk Brankovič in Miloš Obilič."

Pohlepna, častilakomna Mara zavzema šele tretje mesto v slavospevu narodnih pevcev. — Aj, ne bo prenašala takega sramotenja brez žalosti, brez srda; globok srd proti njenim sestram se je že od zdavnaj vkoreninil v njenem srcu; na nič drugega ne misli, nego, na to, kako bi sovraženi tekmovalki prekosila, — in že tudi sta to njeni sestri!

In danes je zopet videla, kako se daja predmost Obiliču pred njenim možem, in smatra se za ponižano v svojem možu. Ne trene s očesom od njega; vidi znake notranjega viharja plavati kakor oblako na nebu nekoč njegovega lica in se spet izgubljati; in zadovoljno se smehlja pod svojim pajčolanom in v mislih obdelava dalekosežne načrte, katerih vsebina je tako različna od predmeta današnje slavnosti, da je kar čudno, kako se morejo take misli roditi v svetišču Gospodovem. — V sredini hrama stoji za stebrom — na pol skrit, toda tako, da vse dobro vidi, kar se godi pred njim, — mladenič srednje postave; njegov bistri pogled teka neprestano po svetišču od predmeta do predmeta. Je sicer oblečen v srbski krój, vendar pa ni težko spoznati, da se njegovi udje neprijetno počutijo v njem. Njegovo lice rudeče polti je tudi govoto zagorelo pod bolj žarkim solncem, nego je ono, ki siplje svoje žarke na Srbijo. Kakor kak poveljnik povzdiga včasih svojo glavo, z zaničevanjem zroč na okolu stoječe, nekako tako kakor zre bisurman na svoje sužnje; toda v trenotku je zopet brezbrižen, miren; pri najsvetejših obredih se usta njegova kakor nebote skrivljajo, poroglijivo; toda, klanja glavo in kolena kakor drugi, bije se na prsi kakor drugi.

"Vendar-le je to pravoslaven kristjan!" — mislijo okolu stoječi, da si ga nihče ne pozna; toda, kdo naj bi tudi poznal vse pomenitaše in sprode, ki so prišli z družinami knezov!

Največ in najdalje pa se mudi oko tega čudnega moža na Vuku Brankoviču; tudi on opaža znake zlovoljnosti, ki plavajo preko njegovega obličja; njegovo oko zažareva vsakokrat od radosti in zadovoljno pokimuje z glavo. — Včasih uhaja njegovo oko tudi na levo stranoltarja k carevni in njenim hčeram; izraz občudovanja se zrcali na njegovem licu, kadarkoli pogiceduje krasnopostavo Milevo; toda pod gostim pajčolanom ne vidi svita jutranje zore na njenih licih, ne vidi solnca njenih očí, in vsakokrat, razočaran v svoji nadi, obrača svoj pogled k Brankoviču, ali pa okoli stoječim junakom. Naenkrat pa se je dvignil, z izbuljenim očesom zre neodvratno na levo stran oltarja. Milevá je svoj pajčolan nekoliko odgrnila, da zamore bolje videti patrijarha, podajajočega večerjo Gospoda očetu in knezom. Ostalo ljudstvo kleči na kolenih, bije se v prsi in veličastno poje: "Gospodin! Gospodin!, Gospodin!" — Toda oni mladenič je to pot pozabil poklekniti z ostalim ljudstvom; vzravnan stoji z glavo naprej naperjeno, z usti na pol odprtimi, kakor bi bil v njih zaostal vsklik občudovanja, z rokami, stisnjenimi na prsi, zre v lice in oko Mileve in njegova duša se napaja z njeno lepoto. Poraem je bilo razvidno, da do sedaj ni bil vajen, držati svoje strasti na uzdi.

Petje je umolknilo, ljudstvo pa sklanja še nižje glave; starček-patrijarh, obkoljen od arhimandritov in duhovstva, kleči pred oltarjem; glasno moli, da bi bil Bog trdna zaščita pravoslavni veri in narodu, da bi z modrostjo navdihnil svoje kneze, da bodo vstrajali v obrambi vere in domovine. Dišeče kadilo se vije v oblakih k oboku svetišča, tresoči se glas starčka pretresa notranjost vseh, tako, da ne opazaš suhega očesa med junaki, ki so vedno vriskali in bodo zopet vriskali v krvavem boju. O Bog, o Bog, da so ravno sedaj oglušila ušesa Brankoviča, da se je ravno sedaj popolnoma vglobil v svoje divje misli, da ni slišal glasu patrijarha! — Ko je starček dovršil molitev, je podelil blagoslov ljudstvu. Še enkrat je zadonelo na koru slavnostno: "Gospodin! Gospodin! Gospodin!", nagod je vstal in car Lazar, ki so mu sledili ostali knezi, je potegnil svoj meč, in dvignjoč ga nad glavo, je klical: "V svetišču Gospoda, pred obličjem božjim prisegam, sliši me Bog, sliši me moj narod: ne dam tega jekla poprej iz roke, dokler ne bosta vera in domovina osvobojeni izgubljivega poganstva, ali pa, dokler ne izteče zadnja kapljа krvi iz mojih žil!"

Zaropotalo je orožje iz nožnic in vse junaštvo je klicalo: "Tako prisegamo!"

In zopet je pobožna tišina v svetišču. Počasi sklanja vsako orožje, brez ropota je skriva v nožnico; pod širnim nebom bi se bilo to zbogovanje zavpilo v hrupnem veselju, toda tukaj, na svetem prostoru, potrjuje vsakdo svojo prisego s tiho molitvijo.

Car je odhajal s knezi iz svetišča. Miloč Obilič je nosil pred njim srbski prapor; knezom je sledil Vuk Brankovič. Njegov pogled je bil teman kakor do sedaj; pri odhodu se je še ozrl na svojo ženo Maro, ki je svoj pajčolan odkrila; oba sta zarudela, razumela sta se v tem trenotku; ponosno in odporno je dvignil Brankovič glavo, z nasmehom je sledil knezom. Ko se je car obrnil proti izhodu, so se oni, ki stali v bližini onega čudnega mladeniča, ozrli nanj, ali že je zginil; toda, kdo ve, kaka služba gu kliče poprej iz svetišča?

Knezi, vojvode so se sestali k posvetovanju, a po posvetovanju k slavni gostiji pri carju, svojem gospodarju. Minul je dan; noč je legala vedno gostejše nad krajino, a v Prizrenu je še vedno glasno in živo, živo in glasno je pa tudi v carjevem dvoru. Čela junakov, nagulsana na posvetovanju, so se sedaj razjasnila; iz oči jim je sijal lini sijaj radosti; in kako bi tudi ne!! Že od nekdaj so slovele srbske devojke po ljubeznivosti in krasoti, in tukaj v dvoranah carskega gradu je zbran cvet srbskih deklet, ki se zabava s plesom in posluša ljubavni šepet mladega junaštva.

Toda ne vejejo povsod samo vzdihi hrepenenja, šepeti ljubezenjskih sanj. Brankovič hodi v nemiru skozi dvorane; splošno veselje ga pušča hladnega, ledenega; nikjer ne nahaja utehe. Stopil je v stransko sobo, le slabo razsvetljeno; bil je sam, prestrašeno se je ozrl naokoli, strah ga je bilo svoje osamljenosti in svojih misli; globok vzdih se mu izvil iz stisnjenih grudi: "Ne, ni možno," je šepetal, "niti za carsko krono ne storim tega."

Zašumel je lahen korak na pragu, Brankovič se je ozrl; njegova žena Mara je stala pred njim; njeno lice je gorelo, oči so se iskrile, prsa so ji valovila v divjem viharju —, ne, nič človeškega ni bilo na njej v tem trenotku.

Celo Brankovič se je prestrašil pogleda na njo; stegnil je roke proti njej, kakor bi ji hotel na ta način zabraniti pristop k sebi. Krasne njene ustne so se spačile v grd nasmeh, in bližje stopivši je rekla: "Prav je tako, da v temnoto skrivaš svoje sramoto."

"Zgini od mene vsaka izdajniška misel," je odvrnil Brankovič z naglico, "kako je to, da ti, duh Lazarja, na novo budiš peklo v mojih prsih?"

Z neizbernim zaničevanjem je zrla Mara nekaj časa nanj, potem je odgovorila na videz malomarno, toda vsaka njena beseda se je zadirala kakor strupeno jeklo v najtajnejše globine Vukove duše. "Naj bo, pokorila se bom torej svoji usodi, kajti nisem bili opravljivi oni glasovi, ki so govorili, da Brankovič ni vreden piti iz iste čaše z junaškim Obilićem; sama sem sedaj že prepričana, da sem žena — žena!"

"Hoj!" je zavpil Brankovič v največji jezi in tako glasno, da je bilo čuti ta vsklik po vseh dvoranah. Vtihnila je godba, vtihnila govorica in ljubavni šepet; grobna tišina je zavladala za trenotek; Brankovič se je zavedel in se udaril na čelo: "Če sem žena, pokažem kmalu svojim opravljivcem!" Govoril je bolj za-se, in na ženo se niti ozrl ni; odhitel je iz sobe prej, nego so junaki, gnani od radovednosti, prispeli semkaj.

Mara jim je stopila nasproti: "Govorila sva o boju in zmagi," se je sklonila k svojemu očetu, "in vojvoda Brankovič, razvnet od navdušenja, je prekinil s svojim vsklikom zabavo družbe."

Tleskali so junaki v pohvalo teh besed: "Slaven je Vuk Brankovič! Ha! bisurman spozna srbsko moč!" so kričali radostno.

Car Lazar je je sklonil k svoji hčeri in jo objel in poljubil na čelo: "Ali pisem srečen očet!" Obrnil se k zboru in dodal: "Dva zeta, kakor Obilič in Brankovič, mi stojita ob boku; trdno lahko zrem v bodočnost; če bi tudi sam poginil, bosta ta dva trdna zaščita mojemu sinu, predno dozori v moža, da bosta znala braniti vero in narod!" —

Obilič je zarudel pri tej javni pohvali — in Mara! — ta je ostala mirna, celo pokorna v objemu in pri poljubu očeta; in njegova pohvala jo je še razkalila. "Vedno imenuje Obiliča prvega!" se je hudovala v duši.

Čudno! kako globoko se more pogreznili človeška duša! Često popolnoma neverjetno, in, vendar je tako. Zgodovina vsakega naroda nam pripoveduje pogosto o takih pojavah, ne da bi preiskavala njihove vzroke. Pri takih pojavah stoji duhovitost človeka na svoji skrajni meji, in če bi hotel kdo dalje raziskovati, bilo bi to tako brezuspešno, kakor da bi zasledoval od začetka do konca ono moč delavnici prirode, radi katere venejo sadje na drevju in prsi ženske zore!

Ponovno se potaplja junaštvo v zabavo; car sam je povabil svoje goste, naj se razveseljujejo, in vbogali so ludi, ne da bi iskali Brankoviča; saj on se že vrne, ko se njegovo narušenje ohladi v padajoči noči rosi.

Mesec plava po jasnem zvodu, in vendar vleče s seboj krvavo kolo; pomenubno, nesrečno znamenje.

Ko je Brankovič pritekel na vrt, je nehote vstavil svoj korak. Uprši se ob steber, je zrl neodvratno na gori k nebu; ono krvavo kolo ga je sililo k razmišljanju; narodne pravljice so mu kažipot, da po nebesnih znamenjih razbija o izidu svojega podjetja. Nesrečno ono znamenje je dober prorok za njegove nesrečne misli, kajti smehlja so in grozi s stisnjeno pestjo proti gradu, kjer vlada tišina.

Naenkrat je zazvenelo burno veselje, zadonela je godba, Brankovič se je zdrznil, zaškrigal z zobmi in strmoglavil naprej doli v vrt.

Na temenu visoke skale stoji Prizren in carski vrt se sklanja skoro do polovice skale. Goščava dreves, tu južnih, tam divjih gozdnih v neredni mešanici, se imenuje vrt.

Brankovič taka po krivih ovitih stezah, zaman išče umirjenja notranjega viharja, da zamore v razsodkom premišljati o svojih namenih. Od teka utrujen se je ustavil in je oprši se ob bor, tako dihal. "Kdo je ta Obilić?" je govoril v praseledkih s seboj, 'vojvoda? carjev zet?'

To sem tudi jaz, in slava Brankovičev se je razširila po Srbiji, ko nihče še niti slutil ni, da se bodaj dvignejo Obiliči. — In jaz da bi sedaj ne bil vreden piti z njim iz jedne čaše? Ha, ha! — Car Lazar! Kdo ga je napravil carjem, da ne mi? Mi vojvode smo ga poklicali na vlado, in jaz sem ga s svojo krvjo branil proti Vukašinu, proti Balšenom — mar je to že pozabil? — Ha, ha! Kdor je carja napravil, ga more tudi uničiti!" — krčevito je objemal ročaj svojega meča.

Lahni koraki so zašumeli v pozaku. Brankovič se je stresel in ozrl; oni čudni mladenič, katerega samo spoznali v hramu je stal pred njim.

"Kdo se je drznil zasledovati me?" je vekliknil Brankovič, 'tepi, nesrečnež, za svoje prodrznost!' in jeklo je blisnilo v njegovi roki.

S prekrižanima rokama in mirno je zrl nanj mladi mož; tudi takrat ko je Brankovič jeklo naperil na njegove prsi, se ni niti ganil; kajti tretja postava se je naenkrat pojavila za Brankovičem in močna roka je objela njegovo naperjeno desnico.

"Hahoj!" je zaklical Brankovič, z jednim mahom je osvobodil svojo roko iz roke neznanega nasprotnika, da se je ta, vsled naglosti kretnje, zaletel v stran; "Se ni do sedaj nobena žena porodila moža, ki bi Brankoviča udržal; poglej zavratnež!" je klical in zamahnil po omahujočem.

Priskočil je tedaj mladenič bliže, in položivši svojo desnico na njegovo rámo, je spregovoril tiho "Brankovič!"

Le ta se je ustavil mahoma in je presenečenjem zrl v mladeniško lice, kamor je mesec prav kar sline svojo polno luč. "Bajazet!" je zavpil Brankovič.

"Tiho!" je rekel začujeno Bajazet, "to ime, v Prizrenu razvpito, bi zbudilo tudi mrtve, da zasledujejo njegovega lastnika."

"Ni treba mrtvih," je odgovoril Brankovič, "jaz sem moren poraziti moč Amurata, sin njegov je v moji moči!"

Nehote je segel Bajazet na hrbet, in se vmaknil za korak, toda v trenotku je sunil roko in porogljiv nasmeh je igral okoli njegovih ustnic. "Besede v veter," je rekel, "menim-li, da bi Bajazet izven bojišča stopil pred-te, če bi ne imel jamstva svoje varnosti v tebi samem?"

"Ha!" je izvil iz sebe Brankovič.

"Umiri se, vojvoda!" je govoril Bajazet "ali ti morem dati večjega dokaza svoje naklonjenosti, nego da govorim s teboj, kakor

...obi jednakim? Jaz, sin sultana, ...bodoči padišah, gospodar ...aljev in ti — "

"Jaz sem srbski vojvoda in kri...ijan," mu je planil Branković v ...edo, "in to je več, nego moreš ...ti o sebi ti, Turčine."

"Allah!" je vskliknil Bajazet, ...vsa prirojena mu strast je sršeli iz njegovih oči; bilo je videti, ...morajo biti to velike nakane, ...di katerih kroti svojo strast, da ...ne zaleti v zasmehovalca svo...vere, da prenaša razžaljitev ...ojega dostojanstva, on, ki je ...vajen, da se je na njegov mi...aj sklanjalo v prah tisoče sužnjev.

Branković je mirno opazoval, ...ko razburjene strasti igrajo v ...u Bajazeta; premeteni vojvoda ...vedel, kako se mora ravnati s ...m možem. Če bi svojo službo ...m ponujal, kako ceno bi imela ...i kupujočem? Drugače pa je ...var, če se zahteva od njega, te...j on sam določi njeno ceno.

...Le polagoma se je pomirjal vi...r v Bajazetovih prsih, končno, ...nivši z glavo, je izpregovoril ...pet mirno: "Čuj, vojvoda, pra...verni moslem ne govori posla...nih besed, kakor je to navada ...i vas kavrinih, čuj! — Bil sem ...iša, ko so se tvoji rojaki utrpa...v uporu proti mojemu očetu; ...o jim je mogoče zmagati, še ...mame njih nakane že v poro...? Da — prisegam pri Allahu ...a zmagajo niti z Brankovi..., kaj šele brez Brankovića?"

"Brez Brankovića!" je ta po...tal.

...strpno je mahnil Bajazet z ...: "Da, brez Brankovića? Ma...ilil, da nisem videl tvojega ...anja? Mari je Obilić kaj več ...Branković? In mari je Bran...babe, da bi ne mislil na o...?" Obmolknil je za trenotek, ...mazuje učinek svojih besed. ...rej celo bisurmanski pes si ...pripovedovali o moji sramo...je renčal Branković zase in ...je vlekel verižico, s kato...bil kinčal pritrjen k pasu.

...dovoljno je prikimal Bajazet ...vo: "Nisem se zadržal v Pri...," je dalje govoril, "da te ...hujam k osveti, vem da sam ...dal sebi v dobro." Sedaj ...je vplamtelo njegovo oko in ...ov glas se je tresočemu ...: "Slišal sem o krasoti La...ih hčera in željala me je du...ja, da jih vidim. Prisegam ...Allahu! Krasne so, toda ven...ka je najkrasnejša, niti pre...m ne more nuditi v edenu ...ih huris svojim izvoljenk. ...Zagledal sem jo in na veke ...ljena moja duša v njeno ...ljivost."

"Mileva!" je pripomnil Bran...nehote, strmo poslušajoč ...e besede Bajazeta.

"Mileva!" je glasno ponavljal ...et in položil roko na srce ...šepetal zase: "Mileva!"

...a trenotek je zopet pogledal ...kovića: "Ni možno živeti ...brez solnčnih žarkov, tudi ...i ni možno živeti brez nje, ki ...dzev krasote Allahovega oče...

"Ti, bisurman, in ona pravo...na kristijanka!" se je zgrozil ...Branković nad nameni Baja...

"Norec!" je odgovoril ta, "kaj ...a ženo vera? Njena vera in ...je ljubezen, brez ljubezni je ...o življenje puščava, kjer je ...um osušil vse korenine živ...ja. Ha! v večnosti ne bom z ...im navdušenjem stiskal raj...huris na svoje srce, nego Mi...hčer Lazarja!"

"Ti si hraber junak, sultanič!" ...ekel Branković važno, "toda ...tjanske device, naše device, ...ore za bisurmanske hareme."

"...ila!" je bruhnil Bajazet iz ..., in je položivši roko na ja...n zrl na Brankovića, ki se je ...idez mirno igral s svojim kin...m, toda niti ena kretnja Ba...ta ni ušla njegovemu bistre...očesu.

...polagoma se je pomirjala Ba...tova strast; zganil je z glavo ...topil k Brankoviću ter je po...vši obe roki na njegove rame, ...l kratko in določno: "Jaz Mi..., ti carsko krono — izbiraj!"

...ranković je izbulil naaj oči v ...denju. "Dokler Lazar živi?" ...prašal čez trenotek z glasom, ...i izdajal nikakoršnega zgra...a nad tem načrtom.

"Lazar in vedno zopet le La...!" je butnil nestrpno Bajazet ...go ob tla, "on sam drvi v svo...pogubo. Pomni na Obilića, ...nković! Na svoje ponižanje! ...rahu bo moral dvoriti tebi, ..., on in vsi vojvode, ki so s po...hom zrli na te, ko si moral častnejše mesto prepustiti svojemu tekmecu."

Mogočno so se dvigala prsa Brankovića in dasi je stal v senci, je vendar videl Bajazet, kako se mu oko iskri.

Zdajci so zadoneli koraki po stezi od gradu. Prijemši ga za roko, je Branković vlekel Bajazeta za seboj v goščavo. Slabi namen so očetje strahu, radi tega se je Branković tako hitro skril, ne da bi se ozri na prihajajočega.

Bil je to mlad junak, ki je vodil deklico v objemu, ki je s svojo zunanjostjo tudi pri luninem svitu prisilila vsakega v občudovanje njene krasote. Njeni pogledi, žareči od ljubezni, so se vpirali v moško lice junaka, ki je ljubavnim šepetom pomirjeval svoj in ljubice vihar.

Šum, provzročen po skritju Brankovića in Bajazeta v goščavo, je predramil devojko iz sladkega sna, da se je stresla celo v objemu junaka. "Kaj je to?" je vprašala, zroč boječe okoli, "Milane, dragi Milane, vrniva se! Tako žalostna sem in bolestno razpoložena in zdi se mi, kakor bi vsak šum listja prinašal neznano nevarnost."

"Ne tako, svetnica moja!" je dejal junak ognjevito, stiskajoč devojko tesneje k svojemu boku, "že davno se nama ni nudila slična prilika, in se zopet ne ponudi tako kmalu. Hrepenel sem že dav no po tej uri, kakor ne hrepeni morda niti duša v vicah po glasu angelja, ki oznanja osvobojenje. — In česa se bojiš? Kazunčić, zvesti moj pobratim, straži vhod, in pred vsako drugo nevarnostjo te varuje moja roka in moj handžar!" Pri tem je udaril z levico na handžar ob levem boku za dragocenim pasom.

Toda, umaknil se je vendar na stransko stezo, odjenjajoč strahu ljubice. "Da," je govoril naprej, "moj handžar te brani, on te tudi pridobi za me. Tako je, ljubi sa draga, trdno verujem v Boga in tvoja ljubezen, zanašam se na srečo junaško in naklonjenost Obilića. On ve vse in dejal je sam, da si ne želi nikogar drugega za svaka in za tretjega zeta Lazarja."

"Moj Milane!" je vskliknila devojka vzradoščeno.

Stezica se je naglo zavila v ostrem kotu in zginila za grmovjem.

Pred vhodom in gradu vodečim je stal drug mož, oprt ob steber, in je počasoma hodil nestrpno sem in tja. Od zgoraj je donela godba, doneli so vskliki vzradoščenih gostov; junak se je včasih hrepeneče ozri tja gori, toda takoj zopet je oprezno zrl na vse strani. "Le se veselite", je spregovoril pri tem, "in ker moram eno uro stražiti tajnost ljubezni pobratima, zavriskam pa dvakrat tako, ko se bomo bili s bisurmanom!"

(Dalje prihodnjič.)

POZOR ROJAKI!

V LA SALLE, ILL., IN OKOLICI.

V slučaju selitve ali ako potrebujete, premog kakor tudi za vse druge slučaje potrebe voznika, obrnite se na UNIJSKEGA voznika, za kar jamčim točno postrežbo, ne pozabite moje tel številke. Se vam uljudno priporočam.

JOHN PRINC,
127 — 2nd Street,
La Salle Ill.
Tel. št. 577 R.

Začimbe, zelišča in najrazvrstnejša
DOMAČA ZDRAVILA,
katera priporoča magr. Kneipp, imam vedno v zalogi.
Pišite po brezplačni cenik.
MATH PEZDIR,
P. O. Box 772, City Hall Station,
NEW YORK CITY.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse blago za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZBORNIK,
[illegible] Herminie, Pa.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912,

Of "Prosveta", published daily at Chicago, Illinois, for April 1, 1922.

State of Illinois, County of Cook, ss:

Before me, a Notary Public, in and for the State and county aforesaid, personally appeared Philip Godina, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the "Prosveta" and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management (and if a daily paper, the circulation), etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:

Publisher Slovenska Narodna Podporna Jednota, 2657 So. Lawndale Ave.
Editor, Joseph Zavertnik, 2657 S. Lawndale Ave.
Managing Editor, Joseph Zavertnik, 2657 S. Lawndale Ave.
Business Manager, Philip Godina, 2657 S. Lawndale Ave.

2. That the owners are: (Give names and addresses of individual owners, or, if a corporation, give its name and the names and addresses of stockholders owning or holding 1 per cent or more of the total amount of stock.) 27,213 members of Slovenska Narodna Podporna Jednota, Fraternal organization, 2657—59 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. Vincenc Cetkar, president, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill., Meth J. Turk, secretary, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill., John Vogrich, treasurer, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state.) None.

4. That the two paragraph next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stocks, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the six months preceding the date shown above is 16,592. (This information is required from daily publications only.)

PHILIP GODINA, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 24th day of March, 1922.

(SEAL)

My commission expires February 19, 1924. OTTO JECMEN, Notary Public.

Maxhon National Bank
550 Central Avenue,
JOHNSTOWN, PENNA.

Predno se poslužite kje drugje pridite v naš urad oddelek za ptujce, "Foreign Exchange Department" drugovolje vam vse pojasnimo glede pošiljanja denarja. Mi podiljemo denar v draftih in denarnih nakazilcah v vse kraje sveta.

ZASTAVE
Regalije in vse društvene potrebščine.
Garantiramo delo in blago. Izdeluje po zmernih cenah vaš rojak
VICTOR NAVINŠEK, 331 GREEVE ST., CONEMAUGH, PA.

F. KERZE
6033 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.
S. N. P. J. društvom:
Kadar naročate zastave, regalije in drugo, pazite na moje ime in naslov če hočete dobiti najboljše blago za najnižje cene.
Naročaj se vsem ZASTONJ.

Denar v staro domovino.

Za Jugoslavijo:		Za Italijo:	
500 kron	$ 1.50	100 lir	$ 5.75
1000 kron	3.70	500 lir	26.60
10000 kron	35.00	1000 lir	55.00

Izdelujemo notarsk dela za tukaj in stari kraj. Posojujemo in vsamemo posojila na prve vknjibe (Mortgage). Prodajamo lote in farme.

MLADIC & VERDERBAR,
1334 West 18th Street CHICAGO, ILL.

POSEBNO MOČNI BAKRENI KOTLI
PO NIŽJI CENI KOT KJERKOLI DRUGJE.
Zadovoljstvo jamčeno ali pa vrnemo denar brez ugovora.

Kotli narejeni iz 16, 18, 20 in 22 onc mrzlo prekovanega bakra. Zračno trdno privit vijak kapa, 5 palcev široka luknja dovolj za roko skozi pri umivanju.

3 gal.	$3.50	3 gal.	$4.50
4 gal.	4.25	4 gal.	7.50
6 gal.	6.00	6 gal.	9.50
8 ga.	7.50	8 gal.	11.25
10 gal.	9.00	10 gal.	13.50
12 gal.	11.50	12 gal.	16.25
15 gal.	12.00	15 gal.	18.50
20 gal.	14.00	20 gal.	24.25
25 gal.	17.00	25 gal.	28.25
35 gal.	20.00	35 gal.	32.25

Mehkega bakra cevi ½ palca po 20c čevelj. ¾ palc. po 20c. Spojenje ½ palca 40c vsak. ¾ palca spojenje 40c vsak.
Izdelovatelji kositra, bakra in plošč iz železnine že nad 45 let.

JOHN O. HRUBY,
1806 S. RACINE AVE. CHICAGO, ILL.
PIŠITE PO NAŠ CENIK OMENITE DEPT. T.

STAROKRANJSKE KOSE.

Edina agentura za Združene države za najboljše vrste starokranjske kose, srpe, bruse, klepanje, košiča, oselnik in Struške motike, ročno kovane pri Dobrem polju na Dolenjskem.

CENE SO:

Kose močnejše MOLDOUKE z rinko in ključem po $2.50, 6 kos ali več skupaj pa po $2.00 vsaka.

Druge vrste kose malo ožje, izdelane na Štajerskem takozvane POLERANKE ena ali več po $2.00.

V velikosti so po 26, 28, 30 in 32 palcev.

Srpi za klepat	$1.00
Bergamo brusi	50c in 60c
Klepalno orodje dvoje vrste	$1.25
Košča tovarniškega izdelka	1.50
Košča ročno delana na Kranjskem	2.00
Oselniki z vode in brusilni kamen	.75
Pile starokrajske po 8 palcev dolge	.50
Motike tovarniškega izdelka	1.00
Motike (Struške) ročno kovane	1.75

Mi plačamo poštnino za vsako naročilo. Pošljite denar ali pa Money Order z naročnino na naslov:

STEPHEN STONICH, 105 Lake Street, Chisholm, Minn.

Trgovina z železnino in pohištvom.

Slovenci na Eveletu in okolici kupite vse navedene stvari pri: John Starku na Jackson Street.

Frank Sakser State Bank,
82 Cortlandt Street NEW YORK, N. Y.

Generalno Zastopstvo
JADRANSKE BANKE
in vseh njenih podružnic,
JUGOSLAVIJA,
Beograd, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Kranjevo, Jelsa, Kočevje, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA: Trst, Opatija, Zadar.
NEMŠKA AVSTRIJA: DUNAJ.

Izvršujemo hitro in pocni denarne izplačila v Jugoslaviji, Italiji, in Nemški Avstriji ter izdajamo čeke v kronah, dinarjih, lirah in dolarjih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

Prodajamo parobrodne in železniške vozne listke za vse proge iz in za vse luke. Kadar ste na potu v [illegible] v New Yorku, se Vam bo izplačevalo [illegible] vseh denarnih zadev pri [illegible] ozira na to, ako zapišete [illegible] morda kupili drugod. Zajamčeno [illegible] ugodni pogoji, ki bodo od volje [illegible] bodo posluževali naše banke.

FRANK SAKSER STATE BANK

NAJVEČJA SLOVENSKA ZLATARSKA TRGOVINA

Frank Cerne,
6033 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.

Zvez, broške, zapestnice, diamantne prstane in ženvirje, verižice i. t. d.

POPRAVLJAMO: ure in druge zlatnine po nizki ceni.

PODRUŽNICA
Columbia Gramofonov
in gramofonskih plošč. Slovenskih in drugih. Prodajamo na lahka mesečna odplačila. Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno, ali pa osebno vpraševajte za cene predno drugod kupite.

Najboljše blago. Najnižje cene.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so društvene tiskovine in trgovce.—"PROSVETA" se tiska v naši tiskarni.

VAŽNI DOKUMENTI.

Ako prodajate ali kupujete v starem kraju posestvo, potrebujete pravilno izpolnjeno pogodbo; ako želite svojcem dovoliti kako oblastilo ali pooblastilo, potrebujete zanesljivo pogodbo; ako imate koga pooblastiti v starem kraju, da vas pri vseh sodnijskih ali političnih uradih zastopa, potrebujete pooblastilo; ako želite dobiti svojo rodbino v Ameriko, potrebujete pravilno izpolnjene prošnje.

Vse te dokumente, sodnijske spise in prevode iz slovenskega na angleški jezik in obratno izdelujem točno in hitro.

F. A. BOGADEK,
Odvetnik in javni notar
106 BAKEWELL BLDG., PITTSBURGH, PA.

Imam na zalogi pravo
LUBASOVE HARMONIKE
tri in štirivrstne, dvakrat, trikrat in štirikrat, nemško ali kranjsko uglašene, kakor tudi chromatične z 12 basi; pišite po cenik.

Nadalje imam na zalogi tudi pravo
STAROKRAJSKE KOSE
kovane na roko, iz svetovnoznane tovarne SENSENWERK-KRENHOF iz Štajerskega, v dolgosti od 25 do 32 inčev, kakor tudi klepalno orodje in brusilne kamne po sledečih cenah:

Pentzmanne kose z vinko in ključem	$2.25
Šest kos skupaj ali več	2.00
Klepalno orodje, dvoje vrste, garnitura	$1.25
BERGAMO brusilni kamni, dva kamna	$1.00
Srpi	$1.00
Motike, dvoje vrste	$1.00

Pri vsih cenah je vštetа tudi že poštnina; a naročilom vsem je poslati tudi denar vnaprej. Kadar kose vpošljete rojaku, ki se jih že naročili od mene.

ALOIS SKULJ, 323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

5%
plačano od dneva vloge do dneva dviga na vse vloge.

Zunanjim vložnikom povrnemo poleg tega še stroške za poštijatev in izplačujemo vloge takoj brez vsakih stroškov za vložnike.

"Mi obrestujemo višje kot drugi tukajšnji ali starokrajski denarni zavodi". Popolna varnost. Državno nadzorstvo. Pišite po informacije.

Mednarodno Stavbinsko & Posojilno Društvo
6313 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio

Uradne ure: vsak dan od 9 do 3 in od 6 do 8. Razen nedelj, praznikov in ob sredah popoldne.